

LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jamai-
ca, N. Y., under the
Act of March 3, 1879

LAISVE

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVE—LIBERTY
Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskrityje (N. Y.)	\$10.00
Kanadoje	\$10.00
Kitur užsienyje	12.00
Jungtinėse Valstijose	\$9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina	10 centų

No. 5

Antradienis, Sausio (January) 20, 1970, Ozone Park, N. Y. 11417

Metai 59-ieji

KRISLAI

Mirtis pasiūstė
Tinkamai pagerbtas
Dar šimtas amerikiečių
Irgi "sukilimas"
Slovė jiems!

— A. Bimba —

Pereita savaitė mums pažangiejiems buvo labai liūdna. Mirtis pasiūstė mūsų gretose ir nusinešė dviejų puikių draugų ir žymių veikėjų gyvybę. Chicagoje mirė **Vincas Rudaitis**, o Jucaipoje **Margareta Alvinienė**. Tai didelis, didelis mūsų judėjimui nuostolis.

Vincas keletą metų dirbo "Kovoje" ir veikė Philadelphiaje, daug metų dirbo "Laisvėje" ir veikė New York'e, daug metų dirbo "Vilnyje" ir veikė Chicagoje. Puikus technikas, puikus spaustuvinkas, atsidavęs įstaigoms, kuriose jis dirbo, nuosirdus spaudos rėmėjas — toks buvo mūsų draugas Vincas.

Margareta daug daug metų buvo veikėja Clevelande ir paskui Californijoje. Giliai įsitikinusi, nuosirdi, ištikima, pažangietė, taip pat mūs spaudos atsidavusi rėmėja. Jos nuopelnai mūsų judėjimui labai dideli.

Mūsų giliausia užuojauta Vinco ir Margaretos artimiesiems ir draugams.

Sausio 15 dieną plačiai buvo atžymėtas įvykis. Amerikos judųjų žmonių vado **Luther Kingo** 41-asis gimtadienis. Daugelyje miestų visos mokyklos buvo uždarytos. Ypač jis buvo iškilmingai pagerbtas New York'e.

Dedamos pastangos Kingo gimtadienį, kaip Washingtono ir Lincoln, padaryti tautinė šventė. Šiame Kongrese tos pastangos nepavyko. Bet tos idėjos šalininkai nepraranda vilties anksčiau ar vėliau laimėti.

Luther King krito reakcijos ir rasizmo auka.

Per sausio 10 dieną pasibaigusi savaitė Vietname krito dar beveik šimtas jaunų amerikiečių. O kiek buvo sužeistų!

Tarytum pasityčiodamas iš šių ir tūkstančių kitų Vietnamiečių kritusių žmonių peritais metais, Valstybės sekretorius **Rogers** sako, kad iš visų "didelių" **Nixono** administracijos peritais metais nuveiktų darbų, didžiausiu jis skaito "mūsų laimėjimus Vietnamė." "Laimėjome," kad paklojome tūkstančius jaunų žmonių!

Nieko nelaimėjome, absoliutiškai nieko! Nė vienu žingsniu nepasitūmėjome pirmyn link taikos. Tos pačios frazės, tie patys pasigyrimai, kurie jau per dešimtį metų liejasi iš mūsų sostinės, o karas tebeina, o žmonės tebežūsta.

Štai mano rankose "Laiko žodis" pavadinimu leidinys iš 28 puslapių. Jau antras jo numeris. Jį leidžia "SLA" narių veikėjų komitetas.

Tai, atrodo, bus nauji sukilimai prieš dabartinę "amžinąją" Susivienijimo vadovybę. Pačios sunkiausios "kanuolės" nutaikytos prieš prezidentą

(Tąsa 6-me puslapyje)

Mokslininkai bėga iš Vakarų Europos

Bruselis, Belgija. — Per pastaruosius 25 metus Vakarų Europą apleido daugiau kaip 65,000 mokslininkų. Didesnė pusė jų atvyko į Jungtines Valstijas, kiti išvyko į Australiją ir kitas šalis.

Anglija, Olandija, Vakarų Vokietija ir Šveicarija neteko daug savo mokslininkų priežasčių — žemos al-

gos ir nepalankios darbo sąlygos Vakarų Europoje. Mokslininkai veržiasi Amerikon, nes ten jie gauna geresnį atlyginimą ir lengvesnes darbo sąlygas.

Washingtonas. — Aukščiausiasis Teismas įsakė segreguoti visas mokyklas penkiose pietinėse valstijose su vasario 1 d.

Nigerija siūnčia maistą Biafros badaujantiems

Lagos. — Nigerijos valdžia tuoj pasiūnė didelį kiekį maisto badaujantiems Biafros gyventojams, kurie pergyveno civilinio karo baisenybes.

Nigerijos Raudonasis Kryžius rūpinasi badaujančiais. Valdžios pareigūnai, aplankę karo nuteriotus rajonus, sako, kad badaujančių nėra labai daug ir jie dabar bus tinkamai maistu aprūpinti. Padėtis nėra to-

kia baisi, kaip kad buvo pirmiau manyta.

Biafros provincijos žmonės dabar džiaugiasi, kad karas baigtas ir kad tvarka bus atsteigta. Taipgi džiaugiasi visi Nigerijos gyventojai, kuriems reikėjo sunki karo našta nešti.

Maskva. — Pusė milijono cenzu darbuotojų pradėjo surašinėjamą visų TSRS gyventojų.

Nigerija kaltina Vatikaną karo prailginimu Biafroje

Roma, Italija. — Nigerijos federalinė valdžia kaltina popiežių **Paulių** Biafros karo prailginimu, teikiant Biafrai paramą, pareiškę Nigerijos ambasadorius **J. M. Garba**.

Dabar popiežius **Paulius** kalba apie Biafros gyventojų naikinimą ir kaltina Nigerijos valdžią. Bet tai neteisingas kaltinimas, sako ambasadorius **Garba**.

Vatikaną ir kitų kairiųjų valstybių, kurios rėmė Biafros sukilėlius, jokia parama dabar nebus priimta.

Koalicijos šalininkus apšaukia išdavikais

Saigonas. — Prez. **Thieu** begėdiškai smerkė visus tuos, kurie nori Pietų Vietnamo sukurti koalinę valdžią, kuri ieškotų taikos ir laikytųsi neutralumo.

Thieu apšaukė juos politiniais raganiais, raketieriais ir šalies išdavikais. Jis sakė, kad tokie žmonės turi būti smarkiai baudžiami.

Paryžius. — 50-ojoje Vietnamo tautos sesijoje Šiaurės Vietnamo delegacijos vadovas **Lau** smarkiai kritikavo prez. **Nixoną** už derybų trukdymą, už delsimą ištraukti visas Amerikos jėgas iš Vietnamo.

Bonna. — Vakarų Vokietijos kancleris **Brandtas** pranešė, kad šiuo metu Rytų Vokietija nebus pripažinta kaip nepriklausoma valstybė.

Pagopago, Amerikinė Samoa. — Nukrito į vandenį lėktuvas; žuvo 30 žmonių.

Klaipėdos kompleksinei vaikų ir jaunimo sporto mokyklai pastatytas 250 kvadratinį metrų plotą dengtas plaukymo baseinas. Dabar čia užsiiminėja apie 400 pirmųjų-aštuntųjų klasių mokiniai.

Nuotraukoje: užsiėmimai naujajame baseine. Treneris — **Eugenijus Vilmantas**. B. Aleknavičiaus nuotrauka

Partizanai puolė Amerikos bazę

Bangkok, Tailandas. — 16 partizanų užpuolė ir apšaudė Jungtinių Valstijų militarinę bazę **Ubol** rajone. Šie partizanai užmušė, kiti pasitraukė. Bazei padaryta nuostolių.

Toje bazėje yra apie 4,000 amerikiečių. Bazę naudoja ma kovai su partizanais Tailandas.

Privačios mokyklos negaus paramos

Washingtonas. — Trys federaliniai teisėjai įsakė Internal Revenue Service neduoti jokios finansinės paramos Mississippi valstijos privačioms mokykloms.

Privačios mokyklos palaikomos baltųjų, kurie priešingai savo vaikus leisti į desegreguotas (maišytas) mokyklas, kur baltieji ir negrai vaikai mokosi. Todėl privačios mokyklos neturi gauti federalinės valdžios paramos.

TSRS statys satelitų stotį Kuboje

Londonas. — Čia gauta žinių, kad Tarybų Sąjunga susitarė su Kuba pastatyti Kuboje satelitų komunikacijų stotį.

Toji stotis galės greitai surasti Amerikos leidžiamas raketas ant Kubos teritorijos.

Washingtonas. — Georgetown universiteto neurologas dr. **E. O'Malley** teigia, kad Parkinsono naujieji vaistai "L-dopa" gali padidinti lytinę akciją.

Centralia, Wash. — Šios apylinkės gyventojai nenori, kad jų teritorijoje būtų nervų gazų sandėliai.

JAV vaidmuo Europos saugumo konferencijoj

Maskva. — TSRS spaudos viršininkas **Zamiatinas** pasakė, kad Jungtinių Valstijų dalyvavimas Europos saugumo konferencijoje gali būti naudingas taikai.

Europos valstybių atstovų konferencija manoma greitai laiku sušaukti. Jos sėkmingumas priklausys nuo bendro susitarimo, kaip geriau apsaugoti Europą nuo naujo karo.

Konferencijos šaukimą pasiūlė Varšuvos pakto socialistinių šalių vyriausybės.

Nixonas trukdo kovą su vėžio ligomis

Washingtonas. — Nacionaliniai Sveikatos Institutai nusiskundžia, kad prez. **Nixono** pasiūlymai sumažinti medicininių tyrimų fondus gali smarkiai sutrukdyti vėžio ligų tyrinėjimus ir su jomis kovą.

Fondų sumažinimas gali sumažinti visą tyrimą 20 proc., kuomet dabar reikia tyrinėjimas smarkiai praplėsti.

Saigonas. — Jungtinės Valstijos prarado daugiau kaip 300 lėktuvų ir helikopterų Laos teritorijoje per pastaruosius 15 mėnesių.

Stockholmas. — Švedijos valdžia paskelbė, kad ji suteiks Šiaurės Vietnamui ekonominės paramos 15 milijonų dolerių vertės.

Londonas. — 12 darbo Partijos atstovų parlamente prisidėjo prie darbo unitų viršininkų ir kartu pasirašė atsisaukimą į valdžią, raginant daugiau neberemti Amerikos karinės politikos.

Karingam Izraeliui ekonominė krizė

Londonas. — Laikraštis "Financial Times" plačiai rašo apie ekonominę Izraelio padėtį. Vedamajame aiškinama, kad Izraelis neišvengiamai įsitraukia į ekonominę krizę.

Karas su arabais — vyriausia krizės priežastis. Šiais metais Izraelis skiria karo reikalam 37 proc. viso biudžeto. 900 milijonų

dolerių rezervas 1967 metais dabar nupuolė iki 400 milijonų.

Izraelio agresoriai perkasi ginklų iš daugelio šalių, kur tik jie gauna. Amerika jiems suteikia nemažai paramos, kai kurie ginklų siuntiniai iš Amerikos net per Belgiją ir kitas Europos šalis plaukia į Izraelį.

R. Nixono administracija su Izraelio agresoriais

Jeruzalė. — Izraelio premjerė **Meir** turėjo interviu su Jungtinių Valstijų žydų laikraščių redaktoriais, kurie tuo laiku lankėsi Izraelyje.

Ji pasakė, kad keturių didžiųjų valstybių siūlymai nebus Izraelio priimti, jeigu Izraelis neturės teisės atimesti tuos pasiūlymus, kurie Izraeliui nepatiks.

Meir dar priminė, kad Izraelis turi Baltuosiuose rūmose gerą draugą, kuris

nevers Izraelio pasitraukti iš okupuotų arabų žemių, nepaisant Jungtinių Tautų 1967 m. rezoliucijos. Tas Izraelio draugas — prez. **Nixonas**.

Toliau premjerė pasakė, kad vargiai bus galima su arabais susitarti, kol jiems vadovauja Egipto prezidentas **Nasseris**. Tuo pasakymu ji padrasino Izraelio teroristus prieš **Nasserį**.

Agnew visur buvo pasitiktas protesto demonstracijomis

Washingtonas. — Viceprezidentas **Agnew** grįžo iš savo kelionės Azijoje ir Australijoje.

Nors jis giriasi, kad visur jį iškilmingai priėmė, bet kur tik jis buvo nuvykęs apsilankyti, visur buvo suruoštos demonstracijos prieš Jungtinių Valstijų vedamą karą Vietname. Visur reikalavo dabar baigti karą.

Tolimoje Australijoje ir Naujojoje Zelandijoje taip pat jis buvo piketuotas. Zelandijoje areštuotas **S. J. Arthur** kaip pasikėsintojas užmušti **Agnew**.

New Yorkas. — 7,500 aerodromų kontrolierių nusitarė paskelbti streiką vasario 15 d., jeigu nebus patenkinami jų reikalavimai.

Atvyko TSRS įžymiųjų žurnalistų grupė

Laikraščiai einant į spaudą, gavome žinią, kad tikrai atvyksta šiandien (sausio 19 d.) Aerofloto lėktuvu iš Tarybų Sąjungos grupė įžymiųjų žurnalistų, kurių tarpe yra ir vyriausias Vilniaus "Tiesos" redaktorius **Henrikas Zimanas**.

Žurnalistai atvyksta trims savaitėms kaip svečiai Amerikos Žurnalistų Asociacijos. Jie lankysis New York'e, Chicagoje, San Francisco, Los Angeles, New Orleans, Washington'e ir dar kur. Tikimės, kad New

Jungtinės Tautos. — Jungtinių Valstijų, Tarybų Sąjungos, Prancūzijos ir Anglijos ambasadoriai Jungtinėse Tautose turėjo šiais metais pirmą pasitarimą Izraelio ir arabų konflikto klausimu.

Tešiami TSRS-Kinijos pasitarimai

Maskva. — Spaudos konferencijai raportavo užsienio ministerijos spaudos departamento vedėjas **Zamiatinas**, kad Pekine atnaujinti pasitarimai tarp Tarybų Sąjungos ir Kinijos rubežių klausimu.

Zamiatinas nurodė, kad TSRS delegacijos vadovas **Kuznecovas** išvyko Pekinan sausio 2 d.

York'e svečiai sustos ilgesniam laikui grįždami iš keikrai atvyksta šiandien (sausio 19 d.) Aerofloto lėktuvu iš Tarybų Sąjungos grupė įžymiųjų žurnalistų, kurių tarpe yra ir vyriausias Vilniaus "Tiesos" redaktorius **Henrikas Zimanas**.

Žurnalistai atvyksta trims savaitėms kaip svečiai Amerikos Žurnalistų Asociacijos. Jie lankysis New York'e, Chicagoje, San Francisco, Los Angeles, New Orleans, Washington'e ir dar kur. Tikimės, kad New

Madridas. — Potvyniuose žuvo 7 žmonės, 2,000 žmonių liko be pastogės.

LAISVE

LITHUANIAN
SEMI-WEEKLYPUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	5.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per year	\$10.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$5.50
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Nigerija po karo

Viskas rodo, kad civilinis karas Nigerijoje baigėsi. Jos provincija Biafra, kuri norėjo atsiskirti ir pasiskelbti nepriklausoma valstybe, sudėjo ginklus, pasidavė. Jos vadas generolas Ojukwu pabėgo į užsienį.

Karas tęsėsi daugiau kaip 30 mėnesių. Daug tūkstančių žmonių žuvo kautynėse, bet dar daugiau krito bado aukomis. Nuostoliai taisyti. Šalies kune karo padaryta žaizda ilgai neužgyjs. Taip būna po kiekvieno civilinio karo. Atsiminkime, kad mūsų Jungtinės Valstijos civilinio karo paliktoji žaizda dar ir šiandien, po daugiau kaip šimto metų, tebėra pilnai neužgyjusi.

Bet dabar svarbiausia žiūrėti į ateitį. Ir, kaip atrodo, Nigerijos vadovybė su gen. Gowon priešakyje, laimėjusi karą, taip ir galvoja. Jei ji nuosirdžiai stengsis karo žaizdą užgydyti trumpiausiu laiku ir šalį pilnai suvienyti tautų ir tautelių pilnos lygybės pagrindais, jai tik sėkmės palinkės visi viso pasaulio geros valios žmonės. Reikia žinoti, kad Nigerija susideda iš daugybės tautinių grupių, padermėmis-gentėmis vadinamų. Nugalėtoje Biafros provincijoje skaitlingiausia yra Ibo padermė. Būtent ji ir norėjo atsiskirti.

Nigerija yra skaitlingiausia šalis Afrikoje. Ji turi apie 60,000,000 gyventojų. Ilgai ji nešė kolonialų jungą. Iš to anglų jungo ji išsilaivino tik 1960 metais. Sunku buvo pradėti nepriklausomą gyvenimą. Už ją varžėsi imperialistiniai kapitalistiniai interesai. Anglai, aišku, nesiryzė pilnai išsikraustyti. Sakoma, kad prancūzai sukurstė Biafrą sukilti.

Ar tie interesai jau dabar paliks Nigeriją ramybėje? Sunku tikėti. Reikia žinoti, kad Nigerija yra labai turtinga gamtiniais turtais. Bet šiaip, kaip ir dauguma Azijos ir Afrikos naujų valstybių. Ji yra dar labai atsilikusi. Jai reikia užsieniečių pagalbos atsistoti ant kojų. Pirmoje vietoje, žinoma, reikia ekonominės pagalbos.

Ar galima tikėti, kad Anglijos, Prancūzijos, Vakarų Vokietijos ir Amerikos kapitalistiniai interesai skubinsis su ta pagalba, nesiekdami didelių politinių sau laimėjimų? Negalima.

Šiuo tarpu labai mažai tekalbama apie Nigerijos santykius su socialistinėmis šalimis. Rodosi, ji su jomis palaikė iki šiol gerus, draugiškus santykius.

Dar apie Europos saugumą

Šiomis dienomis vėl pagyvėjo diskusijos apie Europos ateitį, apie jos saugumą, apie joje santykius tarp Rytų ir Vakarų. Kai pereitų metų pabaigoje Varšuvos sutarties sąjunga pasiūlė sušaukti Europos saugumui užtikrinti konferenciją, buvo manyta, kad tokia konferencija iš tikrųjų įvyks dar pirmojoje šių metų pusėje. Bet dabar ji numatoma kada nors antrojoje šių metų pusėje, galgi net metų pabaigoje. Atrodo, kad NATO valstybės tokiai konferencijai nerodo didelio entuziazmo. Veikiausiai tai ir bus vyriausia konferencijos atidėliojimo priežastis.

Originaliame konferencijos plane, rodos, buvo kalbama vien tik apie Europos kraštus. Bet dabar jau vystosi nuomonė, kad joje turėtų arba galėtų dalyvauti Jungtinės Valstijos. Sakoma, kad Vakarų Europos NATO narės nesutinka tokioje konferencijoje dalyvauti be Jungtinių Valstijų. Vėliausi pranešimai iš Maskvos rodo, kad Tarybų Sąjunga Jungtinių Valstijų dalyvavimui nesipriešina.

Vokietijų sugyvenimo klausimas

Daug daugiau buvo tikėtasi iš Vakarų Vokietijos socialdemokrato Willy Brandt, negu susilaukta. Savo vėliausiu pranešimu parlamentui naujasis premjeras daug ką smarkiai suvylė. Iš jo pranešimo matosi, kad jis ne kalbėti nenori apie pilną Rytų Vokietijos pripažinimą. O neseniai buvo užuominu, kad naujoji Bonnos vadovybė rimtai sieks susikalbėjimo su Rytų Vokietija.

Tiesa, prem. Brandt pripažįsta, kad mes turime dvi Vokietijas, kad tarpe jų turėtų būti kokie nors santykiai ir kad jis sieks su savo kaimynu bendradarbiavimo. Betgi jis žino, puikiai žino, kad rimtas ir naudingas bendradarbiavimas galimas tik pilno pripažinimo ir diplomatinio ryšių sumezgimo sąlygomis. Jis žino, kad tokio nusistatymo griežtai laikosi Rytų Vokietijos vadovybė su Ulbrichtu priešakyje.

Prieš keletą dienų Amerikos spaudoje pasirodė pranešimų iš Vakarų Vokietijos, kad ten visos reakcinės jėgos sukilo prieš gandus, kad premjeras žada pakeisti ligišiolinį Bonnos nusistatymą nepripažinti Rytų Vokietijos. Matyt, jos laimėjo.

Ryšium su tuo siejasi ir kitas klausimas, būtent, kai nėra nuosirdaus susikalbėjimo tarp Vakarų ir Rytų Vokietijos, ar gali būti nuosirdus bendradarbiavimas tarp Rytų ir Vakarų Europos, tarp Europos socialistinių ir kapitalistinių šalių? Daug kas abejoja.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

"KAM TIKĖTI?"

Jau ir gudrioji Emilija Čekienė nebežino, kam tikėti. Gruodžio 20 d. ji klausėsi Stuko radijo programos, kurią pradėjo "iš Lietuvos čia besisvečiuojas kun. Lydys pristatydamas mums Vilniaus Aušros Vartų Chorą ir pabrėždamas, kad jį sudaro 40 jaunų žmonių ir kad tai yra geriausias choras iš visų, kurie išpildys šios programos muzikinę dalį giedodamas kalėdines giesmes, ką jis ir atliko." Bet Chicago kunigų "Drauge" to paties gruodžio 18 dieną ji skaitė, kad "Bažnyčia Lietuvoje yra nutildyta," kad "ji yra persekiama visais įmantriais būdais."

Emilija užsidėjusi už galvos rankas šaukia: "kam tikėti, Draugui ar kun. Lydžiui!" Arba: "Tad kieno pastangomis esame klaidinami?"

Gaila, kad vargšė Emilija dar ir šiandien negali atskirti melo nuo tiesos, kad nepajėgia suprasti, jog ją mulkina ne kun. Lydis, bet Chicago kunigų "Draugas." Kun. Lydis gyvena Lietuvoje, tuo tarpu kun. Prunskis ir kiti "Draugo" redaktoriai, sėdėdami Chicagoje, visą laiką pašvenčia galvojimui, kaip Lietuvą apspaudyti ir apmeluoti.

TIKRAI KLASTA

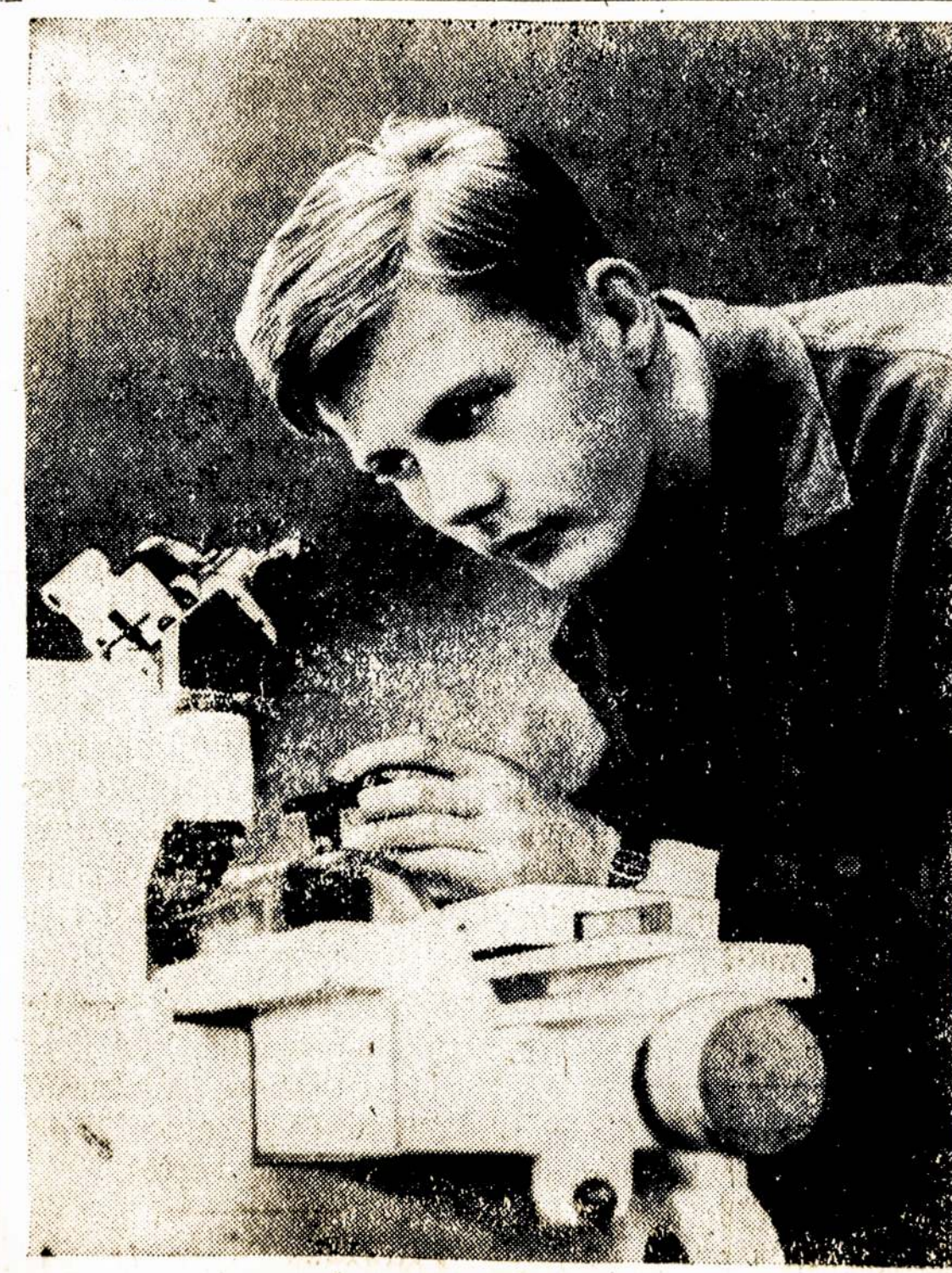
Chiagos "Vilnės" redaktorius savo kolumneje teisingai sako:

Amerikoje daugelio riksmas apie "komunizmo pavojų" yra klaida. Daug kas tai daro patiesinimui karo ir išnaudojimo. Bet yra ir tikrai įsibauginusių ar įbauginių.

Tikrų informacijų stoka, akių dūmimas sudaro tą baimę."

JIE BŪSIA
NIEKUO DĖTI

Kanadiečių klerikalų "Tėviškės žiburiai" (sausio 8 d.) Kaune įšventinimą dviejų naujų vyskupų "pasveikino" užreikšimu, kad jie

Įvairios staklės su Kauno "Neries" gamyklos ženklų gerai vertinamos ne tik mūsų šalyje, bet ir užsienyje. Jos tikslios, patvarios. Įmonės specialistai stengiasi dar labiau padidinti staklių tikslumą.

Nuotraukoje: Laborantas, Kauno Politechnikos instituto trečiojo kurso studentas R. Gerulaitis tikrina staklių detales.

M. Ogajaus nuotrauka

KAIP PATAISYTI
"SUGADINTUS"
KATALIKUS

Atrodo, kad iki šiol visos katalikų bažnyčios dėtos pastangos savo pasekėjus atvesti prie dievo mažai tepadėjo. Tokia išvada išplaukia iš kun. Stasio Ylos straipsnio "Katalikiškoji veikla i naują kelią" ("T. Ž.", sausio 8 d.). Juk jeigu senasis kelias ir senosios pastangos būtų davę gerus rezultatus ir mūsų broliai katalikai nebūtų susigadinę, nereikėtų tą katalikiškąją veiklą tempti i naują kelią.

Iš kun. Ylos sužinome, kad tų visų nelaimių kaltininkas yra prakeiktoji "velniukščio uodega." Tai bent uodega, kad tiek tos košės yra privirusi mūsų katalikiškoje veikloje.

Gal sakysite, kad mes tą velniukščį su tokia galinga uodega iškepėme kun. Ylai sukurstė. Ne, jis pats ją atrado. Jis rašo:

Kodėl reikia naujos orientacijos? Šiandien išlikti ir reikštis sąmoningai ir tvirtu krikščioniui yra žymiai sunkiau, negu anksčiau. Katalikai per greit pasimeta, išsigąsta, pasijunta netikri naujose gyvenimo sąlygose arba puipčius naujais vėjais. Tokiam netikrumui ir pasimetimui atsiduria šeimos, jaunimo auklėjimas, parapijų reikalai ir net tautinė mūsų ištikimybė. Mūsų katalikiškasis orientavimas, nežiūrint turimos spaudos ir kitų komunikacijos kanalų, deju, tebėra blankus, sekus ir paviršutiniškas, kai tuo tarpu velniukščis šiais laikais daug įmantriau suka aplink mus uodegą ir maišo galvas. Liberališkioji ir prokomunistinė spauda verčia aukštyn kojom mūsų galvojimą. Tokie būklėje žmonės nebežino, kodėl jie turi išsikirti kaip katalikai ir dar veikti katalikiškai — krikščiniškai.

Reikia tad naujos brandesnės orientacijos ir, kas dar svarbiau, naujos ir, kur kas svarbiau, naujos, pagilintos motyvacijos.

Atsiprašome, mūsų klaidai. Dabar matome, kad toji "velniukščio uodega" — tai komunistai ir jų spauda. Todėl mes sakome: Valio tokiai "velniukščio uodegai!"

EGLĖ PRIE EŽERO

Ryto vėjas išsklaidė Balto pūko rūkus. Debesų kamuoliai nusirito i vakarus. Ir įkrito dangus, žydras, žydras dangus, i ramius, mėlynuojančius ežerus.

Nesilankė čia, rodos, Mirtis niekados, Karo audros, žaibai ir perkūnijos. Tik ko paberia rasą Po saulės laidos

Eglė motina, gluosni įšnijus? Kovės rūstūs kariai, Nešė laisvę tautoms. — Vėtros rovė ir beržus, ir ažuolus. O motulė gera, Apsiklėtus skara, Liejo mėlynus asarų ežerus.

Saulės lieptas nutįsta Toli vilnimis. Šuo nutyla, praėiv nulodinęs. Ošia eglė liūdna Dienomis naktimis... Kas supras širdį mylinčios motinos!

Algirdas Skinkys

Trys tautos laukia laisvės

Makedoniečiai

Prieš du tūkstančius metų pagarsėjo makedoniečių vardas. Tada jų vadas Aleksandras Didysis-Makedonietis ryžosi užkariauti pasaulį.

Paskui makedoniečiai virš 500 metų buvo turkų pavergti. Bet jie išlaikė savo tautiškumą ir kalbą, kuri artima slavų kalboms. Po II-ojo pasaulinio karo jie tapo padalinti tarp trijų valstybių — Bulgarijos, Jugoslavijos ir Graikijos.

Bulgarijoje jų yra apie milijoną. Jugoslavijoje du kartus tiek. Abiejuose šiose valstybėse makedoniečiai turi tautinę laisvę, vysto savo kultūrą.

Bet Graikijoje, kuri turi pavergus apie pusę visos Makedonijos, jie neturi tautinės laisvės. Graikijos vyriausybė siekia sunaikinti ir jų kalbą. Solonikų miestas, kuris buvo pavadintas pagal makedoniečių kalbos žodį "solona" (sūrus), nes jis yra prie jūros, graikų pavadintas Thessaloniki. Taip ir su kitais makedoniečių miestų pavadinimais.

Neseniai Bulgarijos užsienio reikalų ministras Ivanas Baševs lankėsi Jugoslavijoje ir tarėsi, kad bendrai paveikus i Graikiją ir sudarius atskirą Makedonijos valstybę iš visų trijų plotų. Bet Tito, pataikaudamas Jungtinėms Valstijoms, atsisakė nuo to plano.

Kurdų tauta

Kurdų yra apie 10,000,000. Jų plotai padalinti tarp

Grazi tu, mano brangi Tėvyne

Ežerų krašto miestas

Apie Ignaliną turime daug pasakojimų. Tačiau jos vardą, kaip miestelio, atsiradimą siejame su legenda apie tragišką Igno ir Alinos meilę ir su geležinkelio Peterburgas-Vilnius-Varšuva nutiesimu 1862 m.

Tiesiant geležinkelį vis toliau i pietus, traukinių stotijoms vieta tarp Dūksto ir Švenčionėlių buvo pavadinta Ignalina. Tuo metu mieste lis buvo skurdus, gatvės negrįstos, smėlyje ratai skendė iki stebulių, arklys vos vilkdavo vežimą. Namai buvo statomi be jokio plano, be jokio architekto, kas kaip sugalvojo ir kur tik kas užsimanė.

Nutiesus geležinkelį Peterburgas-Vilnius-Varšuva, Ignalinos reikšmė, kaip geležinkelio stoties, pasidarė Tverčiaus valsčiaus gyventojams didelė.

1915-1918 m. Ignalinoje vokiečių okupantai pasistatė elektrinę, siaurojo geležinkelio sujungė miestą su Daugėliškiu, Kačergiške ir Vidžiais, kur ėjo fronto linija.

Ponų Lenkijos okupacijoje Ignalina menkai augo, čia buvo pasienio kariuomenės nedidelis dalinys, kopytėlė keletas pramoninių prekių ir deguto krantuvėlių, lenkiška mokykla ir kt. Apie 1941 m. miestelyje gyveno 1,535 žmonės.

Šiandien Ignalina, kaip Lietuvos turizmo Meka, garsi ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų. Kiekvieną vasarą čia pilna vasarotojų, turistų, ekskursijų. Ir ne vien pačioje Ignalinoje, o daugelyje kaimų, jau nekal-

Persijos (Irano), Turkijos ir Irako. Jau kelinti metai Irake kurdai kovoja už savo laisvę. Eina judėjimas ir Persijoje.

Bet blogiausia kurdams yra Turkijoje. Turkai senu savo papratimu masiškai persekioja juos: tūkstančiais ištremia i kitas vietas, pasiskirsto po Turkijos plotus.

Pavergti taivaniečiai

Taivano (Formosos) sala yra apie 100 mylių nuo Kinijos. Ji užima 13,885 kvadratinės mylios ir turi 14,000,000 gyventojų. Vietos taivaniečiai sudaro 85% gyventojų, bet juos laiko pavergę Čiang Kia-šeko kiniečiai, kurie iš Kinijos pabėgo i tą salą.

Taivano valdžia, kurią Jungtinės Valstijos laiko i Kinijos valdžia, sudaro vien kiniečiai — čiangkaisė kininkai. Jie sudaro ir Taivano parlamentą. Taivaniečius ima i armiją, bet laiko tik paprastais kareiviais arba žemiausio laipsnio vadais. Iš 14,000 militarių majorų taivaniečių yra tik 86. Taip rašo "New York Times" korespondentas Fox Rutherford spalio 12 dienos laidoje. Jis sako, kad desėtkai tūkstančių taivaniečių yra kalėjimuose, kad kiekvienais metais i užsienį jų pabėga apie 2,000. Pabėgusių daug daugiau, bet salos susisiekimas pilnai yra Čiang Kai-šeko ir JAV militaristų rankose.

D. M. Šolomskas

bant apie Visasąjunginę

Palūšės turistinę bazę, kurioje kasmet pabuvoja iki 8,000 turistų su keliais ir dar tiek individualių vasarotojų. I Ignaliną, kaip i būdingą turizmo ir poilsio bazę, kasmet atvyksta apie 35 tūkstančius žmonių, norinčių pailsėti, pasigrožėti ežerais, vaizdingais miškais.

Ignalinos landšaftinio draustinio teritorijoje numatyta įsteigti nacionalinį parką, kuriame bus poilsio, komunalinio-buitinio aptarnavimo zonos ir poilsio vietos. Tverčiaus, Kuktėliai, Erzvėtas, Kasintiskė, Doktorai ir keli kiti gražesni kaimai taps Ignalinos — turistinio centro — palydovais.

Reprezentacinė Lietuvos vasarvietė Ignalina netrukus taps turizmo objektu. Numatoma, kad per Ignaliną bus pravaista tarptautinė autostrada.

K. Umbraziūnas.

Aštuoni iš 850

Pasaulyje yra 850 zoologijos sodų, o manus turi tik 8. Juos galima pamatyti ir Kaune. Tai kačių šeimos atstovai. Azijos gyventojai. Jų kūno ilgis 65 cm., aukštis — iki 25 cm. Kailis pilkas, i apačią šviesiai rudas, labai tankus; žiemą plaukas užauga iki 6 cm. Manulo galva primena pelėdą. Prie žmogaus pripranta labai sunkiai.

A. Gocentas

Antys ir žąsys gali pakelti 110°C šalčio.

Maskvos ir Londono derybų užkulisiuose

Antrojo pasaulinio karo pradžios 30-osioms metinėms

Jau daugiau kaip penkiasdešimt metų Tarybų Sąjunga kovoja prieš jungtines tarptautinio imperia- lizmo jėgas, gina taiką, imasi konkrečių priemonių, kad išsaugotų.

Antrojo pasaulinio karo išvakarėse Tarybų Sąjunga darė viską, kas tik buvo ga- lima, kad būtų sudarytas kolektyvinio saugumo fron- tas Europoje, pažaboti fa- šistiniai agresoriai. Tačiau politikai ir diplomatai iš Londono, Paryžiaus ir Va- šingtono toliau tęsė pavo- jingą kursą į antrojo pa- saulinio karo sukilimą, tikė- damiesi, kad fašistinės bom- bos pirmiausia kris ne ant Londono ir Paryžiaus, o ant Maskvos ir Leningrado. Kurstydami hitlerine Vo- kietija prieš Tarybų Sąjun- gą Vakarų imperialistai dangstė savo pavojingą po- litiką ne tik veidmainiško- mis frazėmis apie norą bendradarbiauti su Tarybų Sąjunga, bet ir dvigubu žai- dimu, slaptais ir atvirais politiniais manevrais.

Tokie manevrai buvo po- litinės ir karinės derybos, pradėtos Anglijos ir Pran- cūzijos iniciatyva 1939 me- tų pavasarį. Prieškarinės politinės krizės aplinkybės, kai fašistinių agresorių ruošiamas karas jau bu- vo čia pat, 1939 metų ko- vo mėnesį prasidėjo Angli- jos-Prancūzijos-Tarybų Są- jungos politinės derybos, kurios tęsėsi apie keturis mėnesius.

Tarybų Sąjungos pastangos

Tarybų Sąjunga derybų eigoje stengėsi sudaryti su- tartį su Anglija ir Pran- cūzija, kuri galėtų sutrukdy- ti fašistinei Vokietijai su- kelti karą Europoje. TSRS siekė sudaryti su Vakarų valstybėmis ne miglotą, bet veiksmingą savitarpio pa- galbos sutartį, kuri duotų garantiją Centrinės ir Ry- tų Europos šalims nuo agre- sijos. Tarybų Sąjunga no- rėjo pasirašyti konkrečią karinę sutartį su Anglija ir Pran- cūzija, kuri numatytų nedelsiamos ir efektyvios pagalbos viena kitai ir ga- rantuojamosios valsty- bės bet kokių agresijos atvejų formas ir dydį.

Tačiau anglių ir prancūzų politikai bandė primesti Ta- rybų Sąjungai tokius įsipar- eigojimus, kuriais Tarybų šalis prisiimtų visą našta, atremiant hitlerinę agresi- ją. Tuo pat metu Anglija ir Prancūzija norėjo turėti visišką veiksmų laisvę, nesaistant savęs jokiais įsi- pareigojimais teikti pagalbą Tarybų Sąjungai, siekė palikti ją vieną prieš agre- sorių ir įvykdyti savo seną sumanymą — sukurstyti fa- šistinę Vokietiją prieš Ta- rybų šalį.

Tarybinė vyriausybė įsp- jo ši sumanymą ir nuo pat politinių derybų pradžios anglių ir prancūzų politikų diplomatinėmis gudrybėmis priešpastatė konkrečius ir aiškius pasiūlymus, kurie turėjo padėti sudaryti ko- lektyvinio saugumo frontą prieš fašistinę agresiją ir tarnauti taikos Europoje ir visame pasaulyje reikalui.

Tarybiniai pasiūlymai
Tarybinuose pasiūlymuo-

se, balandžio 17 d. perduo- tuose Anglijai ir Prancūzi- jai, buvo numatyta:

“Anglija, Prancūzija ir TSRS sudarys tarp savęs sutartį 5-10 metų laikotar- piui dėl savitarpio įsiparei- gojimo teikti viena kitai ne- delsiamą visokeriopą pagalbą, įskaitant ir karinę, agresijos Europoje prieš bet kurią iš susitariančių valstybių atvejų,” taip pat teiks visokeriopą, tame tar- pe ir karinę pagalbą Rytų Europos valstybėms, esan- čioms tarp Baltijos ir Juo- dosios jūros ir besiribojan- čioms su TSRS, agresijos prieš šias valstybes atvejų.

Nori gauti, bet nenori duoti

Tiktai po trijų savaitių — gegužės 8 dieną, nors kovo- je už taiką buvo brangi kiekviena diena, Čemberle- no vyriausybė davė atsaky- mą į tarybinius pasiūlymus. Savo kontrpasiūlymuose Anglija visiškai aplenkė svarbų klausimą dėl savi- tarpio pagalbos sudarymo su Tarybų Sąjunga. Juose buvo kalbama apie vienaša- liškus TSRS įsipareigoji- mus teikti pagalbą Angli- jai ir Prancūzijai, jeigu jos vykdytų prisiimtus garanti- nius įsipareigojimus. Ta- čiau jie visai neįpareigojo Anglijos ir Prancūzijos teikti pagalbą Tarybų Są- jungai. Be to, Anglija ir Prancūzija atsisakė taikyti savo garantijas Baltijos valstybėms. Tuo būdu anglių pasiūlymas buvo adresuotas ne Maskvai, o Berlynui. Vo- kiečiai buvo kviečiami už- ulti Tarybų Sąjungą per Pabaltijį. Anglijos kabine- tas gegužės 17 dienos posė- dyje priėmė nutarimą at- mesti tarybini pasiūlyma- sudaryti savitarpio pagal- bos, karinės konvencijos pakta ir garantuoti sienas visiems Tarybų Sąjungos kaimynams Europoje.

Anglijos planas

Čemberleno vyriausybė tęsė savo Miuncheno politi- kos kursą, siekė susitarti su Vokietija. Tą Anglijos vyriausybės kursą patvirtino slapto Užsienio reikalų ministerijos memorandumas, 1939 m. gegužės 22 d. pasiūstas Prancūzijai. Jame buvo nuosekliai išdėstyti ar- gumentai, kurie paaiškina Anglijos nenorą pasirašyti savitarpio pagalbos pakta su TSRS.

Tridalis savitarpio pagal- bos pakta tarp Didžiosios Britanijos, Prancūzijos ir Tarybų Sąjungos, sakoma tame dokumente, reikštų žlugimą anglių vilčių “pa- siekti susitarimą su Vokie- tija.”

Siekdama užkirsti kelią karui Europoje, Tarybinė vyriausybė kreipėsi į Angli- jos ir Prancūzijos vyriausy- bes, siūlydama pradėti karines derybas dėl kovos prieš galimą agresorių priemonių. TSRS siūlė vesti jas lygiagrečiai su poli- tinėmis derybomis ir pa- rengti dokumentą, įparei- gojanti Anglija ir Pran- cūziją skirti tam tikrą gink- luotųjų pajėgų kiekį pagal- bai suteikti agresijos atkai.

Jos nenorėjo sutarties su
Tarybų Sąjunga
Visuomenės nuo monės

priverstos priimti tarybinių pasiūlymą dėl karinių mi- sijų derybų, kurios įvyko 1939 m. rugsėjo mėn., Anglija ir Prancūzija pada- rė viską, kas tik buvo ga- lima, kad jos būtų sužlugdy- tos. Štai kodėl anglių karinė misija taip pamažu vyko į Maskvą prekinio-keleivinių garlaivių, o jai vadovauti buvo paskirtas nusėjęs ad- mirolas Redžinaldas Dreksas, nieko bendro neturėjęs su Anglijos karinėmis pajė- gomis, bet užtat Čemberle- no šalininkas.

Tarybinė karinė delegaci- ja, vadovaujama gynybos liaudies komisaro, buvo įga- liota vesti derybas su anglių ir prancūzų karinėmis mi- sijomis ir pasirašyti karinę konvenciją Anglijos, Pran- cūzijos ir TSRS gynybos organizavimo klausimais. Tačiau anglių delegacijos vadovas Dreksas apamai neturėjo jokio raštiško įga- liavimo nei vesti derybas, nei pasirašyti karinę kon- venciją. Buvo aišku, kad Dreksas buvo pasiūstas ne skubiai sudaryti savitarpio pagalbos sutartį ir karinę konvenciją su TSRS, bet vesti pokalbius apie tai, dangstančius mėginimą slaptai sudaryti suokalbį su fašistine Vokietija.

Anglams slapto instrukcijos

Specialioje slaptoje ins- trukcijoje, kurią sudarė 117 punktų, anglių delegaci- jai buvo nurodoma nesku- bėti vesti karines derybas, nesiimti jokių įsipareigoji- mų.

Kaip paaiškėjo posėdžių eigoje, anglių ir prancūzų mi- sijos neturėjo jokio karinio plano, numatančio bendras operacijas prieš bendrą priešą, nustatančio kariuo- menės ir ginklų kiekį, kuri- mateiktų visos būsimos su- tarties dalyvės. Tiesa, vėliau anglai nurodė įvokinęs skai- čių iš... 5 pėstininkų ir 1 mechanizuotos divizijos. Ku- rias jie ruošėsi pateikti ka- ro atvejui.

Tarybų Sąjunga pareiškė esanti pasiruošusi pasiūsti į frontą prieš fašistinę agre- sorių 120 pėstininkų ir 16 kavalerijos divizijų, 9-10 tūkstančių tankų, 5-6 tūkstančių karinių lėktuvų. Tarybinė delegacija pateikė konkretų karinį planą, nu- matanti tris galimus Aneli- jos, Prancūzijos ir TSRS ginkluotųjų pajėgų bendro karinio veiksmų variantus fašistinės agresijos Euro- poje atvejui. Pirmasis va- riantas numatė agresorių bloko užpuolimo prieš Angli- ją ir Prancūziją, antra- sis — prieš Lenkiją ir Ru- muniją, trečiasis — prieš TSRS atėmimą.

Tarybinis nuosirdumas

Tarybų Sąjunga Maskvos derybų metu nuosirdžiai ir nuosekliai siekė sudaryti sutartį su Anglija ir Pran- cūzija. Tai buvo priverstas pripažinti Prancūzijos premjeras E. Daladį, kuris pareiškė, kad tarybiniai at- stovai “nuosirdžiai siekia galutinai susitarti.” Apie tai pranešė i Londoną Hali- faksui Anglijos ambasado- rius Maskvoje Siidsas.

Anglijos ir Prancūzijos poli- tika negalėjo neprievesti ir privėdė prie Anglijos-Pran- cūzijos - Tarybų Sąjungos politinių ir karinių derybų žlugimo, atvėrė kelią fašis- tinių valstybių agresijai to- liau vystytis. Tai nebuvo

atsitiktinis dalykas. Tuo momentu, kai Tary- binė vyriausybė dėjo visas pastangas, kad būtų suda- ryta veiksminga sutartis su Anglija ir Prancūzija ir pa- žaboti agresoriai, anglių po- litikai 1939 metų vasarą vedė slapto derybas su Vo- kietija. Be to, Čemberlenas sutarčiai su Hitleriu teikė lemiamą reikšmę, derybas su Tarybų Sąjunga laikyda- mas pagalbinio rezervu da- ryti spaudimą fašistinei Vo- kietijai ir sudaryti sutartį su ja.

Sužlugimo priežastis

Anglijos - Prancūzijos - Tarybų Sąjungos derybos žlugo ne todėl, kad TSRS sudarė nepuolimo sutartį su Vokietija, kaip rašo buržu- aziniai politikai ir istorijos klastotojai. Priešingai, su- tartis buvo sudaryta todėl, kad Maskvos derybas ang- lai ir prancūzai sužlugdė. Anglijos ir Prancūzijos val- dios, kaip rašo buržuaziniai politikai ir istorijos klastotojai, priešingai, su- tartis buvo sudaryta todėl, kad Maskvos derybas ang- lai ir prancūzai sužlugdė. Anglijos ir Prancūzijos val- dios, kaip rašo buržuaziniai politikai ir istorijos klastotojai, priešingai, su- tartis buvo sudaryta todėl, kad Maskvos derybas ang- lai ir prancūzai sužlugdė. Anglijos ir Prancūzijos val- dios, kaip rašo buržuaziniai politikai ir istorijos klastotojai, priešingai, su- tartis buvo sudaryta todėl, kad Maskvos derybas ang- lai ir prancūzai sužlugdė.

Nepasimokė iš istorijos

Mūsų dienomis daugelis Vakarų politikų pamiršo antrojo pasaulinio karo iš- vakarių ir jo laikotarpio liūdna patvirmą, visas au- kas ir seriovinius padary- tus fašistinės Vokietijos, Italijos ir Japonijos. Savo politika jie kartoją nusik- laltamus Vakarų imperia- listų veiksmus. Nepaisant Krymo ir Potsdamo konfe- rencijų nutarimų. Anelijos ir Amerikos politikai atkū- rė Vokietijos Federatvii- nės respublikos karini-rra- monini notenciala, apėinkla- vo daugiau kaip pusės mi- liono bundesvero armija. Jie atmeta Tarybų Sąjun- gos ir kitų socialistinių ša- lių pasiūlymus sudaryti Eu- ronoio kolektyvinį saugu- ma sušaukti visos Europos nasitarima, siekianti pa- varsti Europos žemyną iš karo židinio taikos lopšiu.

Už nusiginklavimą

Kalbėdamas tarptautinia- me Komunistų ir darbinin- kų partijų pastarime, L. Brežnevus pareiškė: “Kaip ir anksčiau, taip ir dabar Tarybų Sąjunga yra pasiryžusi tartis dėl vi- suotinio ir visiško nusigink- lavimo, dėl priemonių, ku- ris apribotų ir sulėtintų ginklavimosi, visų pirma branduolinio ir raketinio ginklavimosi, varžymas. Pri- versti imperialistus lėtinti ginklavimosi varžymas — tai reikiama susilpninti naujo karo iniciatorių pozicijas, milžiniškas lėšas skirti ku- riamiesiems tikslams, su- stiprinti taiką visame pa- saulyje.

Tarybų Sąjungos Komu- nistų partija, tarybinė liau- dis ir ateityje stengsis vis didesniu indėliu prisidėti prie antiimperialistinės ko- vos uždaviniu sprendimo, tvirtai gins taiką, demokra- tiją, nacionalinę nepriklau- somybę ir socializmą.”

F. Volkovas

Istorijos mokslų daktaras, profesorius “Sovetskaja Litva” 1969 m. liepos 30 d.

Vertė V. Velžytė

Iš kelionės po gimtąją žemę su Jonu Gužu

(Tąsa)
Smiltynė

Susipažindami su vakari- ne uosto dalimi mes aplan- kėme Smiltynę, kuri tęsiasi išilgai Kuršių Marias. Tai ilgas pramonės rajonas. Iš kairiosios šio rajono pusės traukiasi dideli naujųjų gy- venamųjų namų masyvai. Tai daugiausia vienaukš- čiai namai ir du aukščiai namai. Jie buvo statyti tarp 1950-1960 metų. Ta- da, kai atsiukurianti Klaipė- da neturėjo kur apgyven- dinti savo darbininkų, o ypatingai besiorganizuojan- čiųjų žvejų.

Mes privažiavome prie Šil- galių, kur daugelio kilome- tų ruožu pradeda kurtis ga- lingos įmonės. Čia bus sta- tomi ir remontuojami didė- lio pajėgumo laivai. Grįž- dami į miesto centrą mes pasukome naujaisiais gyve- namųjų namų rajonais. Tai yra nauja Klaipėda, penkia- aukštė ir vienuolikaaukštė Klaipėda. Mes apvažiavome daug kvartalų ir mums ga- na patiko naujosios staty- bos. Namai viens nuo kito toli. Vaikams ir senyvenio amžiaus žmonėms įrengti suoleliai, aikštelės tarp na- mų medukais apšodintos. Vaikų patogumui įvairios sporto priemonės tarp na- mų įrengtos. O svarbiausia ir tai, jog visi namai gauna pakankamai saulės. Apati- numose namų aukštuose yra nemažai parduotuvių ir ki- tų masinio aptarnavimo įs- taigų, beveik kas kelintas namas yra lydimas vaikų darželių ir lopšelių. Tai dviejų aukštų vaikų auklė- mo įstaigos. Paprastai pir- mame aukšte įrengiami vai- kų lopšeliai, o antrame vai- kų darželiai. Šeštadieniais ir sekmadieniais tėvai savo vaikus pasiima į namus.

Neteko mums matyti iki- karinės Klaipėdos, bet ir se- noje Klaipėdoje beveik kas- kelintas namas yra naujas. Klaipėdoje daug valgyklų, restoranų, viduryje miesto prie Dangės, tai yra kanalo, dominuoja daugiaaukštis pastatas, tai yra kultūros namai.

Uosto rajone mums teko iš- sikalbėti su Jonu Petraičiu, kuris čia jau dirba kelioli- ką metų. Jis daug pasako- jo, kad i Klaipėdą per me- tus atvyksta ne mažiau 20 tūkstančių užsieniečių, jū- reivių, iš visų Vakarų Eu- ropos kraštų. Buvome užre- įje ir i jūrinių namų, ku- ris randasi užsienio preky- ros uosto rajone. Angliškai kalbančiųjų tą dieną nebu- vo, bet už tai girdėjome kal- bant vokiškai, prancūziškai ir ispaniškai. Čia užsienio jūrininkai išsisi, žaidžia, žiūri kino, skaito svetimo- mis kalbomis literatūrą ir

ilustruotus leidinius apie Lietuvą. Iš čia jie išvyksta i turistines keliones po Klai- pėdą, jos apylinkes. Nema- žai užsieniečių turistų pa- siekė ir Palangą.

Į Žemaitiją

Iš Klaipėdos pamažu mes slinkome Žemaitijos link. Pakelėmis daug kur susto- davome, pasikalbėdavome su žmonėmis, o kartais ir drauge su jais nusifotogra- fuodavome. Jei Klaipėda kaip ir jos priemiesčiai, at- rodo nauju miestu, tai va- žiuojant nuo jos iki Gargž- dų ir patys Gargždai yra baltutėliai nauji atsiradę tik pokario metais.

Gargždai

Kalbantis su vietos gyven- tojais paaiškėjo, jog vokiš- kieji okupantai ilgai laikėsi Klaipėdos krašte ir viską naikino, kol jie buvo sumu- šti. Štai kodėl visos kaimo- vietės išsidėsčiusios abipus Klaipėdos ir Gargždų kelio yra perdėm naujos. Štai iš- dinėš mūsų dunkso kelių kilometrų ilgio Naudvaris. Jis iškilo tik pastaraisiais keliais metais. Tai yra keli kilometrai nuo Klaipėdos ir nieks neabejoja, po kelių metų jis susilies su Klai- pėda. Dar toliau dunkso di- džiojo Gargždų statybinių medžiagų kombinato kami- nai ir paties kombinato kor- pusai. Šalia į visas puses nusitesia statybinių gat- vės. Tai daugiausia vieno ir dviejų aukštų namai. Jie išaugę pastaraisiais keliais metais.

Minimas kombinatas susi- jungia su Gargždu miestu. Mums teko išsikalbėti su Ge- diminu Kuršaičiu, vienu iš nedidelio mūrinio, baltų si- likatiniu plytu namelio savi- ninku. Jis jau 6 metus dir- ba kombinate Mums labai patiko jo patriotiškumas savo imonės atžvilgiu. Jis pasakojo, kad be šio kombi- nato šiaurinė Žemaitija ir Klaipėdos kraštas nevalėtu ansieiti. “Štai pasižiūrėkite aplinkui kiekvienais metais mūsų kombinatas aprūpina šimtus kolūkiečių statybini- mės medžiagomis. Nega- na to mūsų kolektyvo meni- nė dalis, kartu su Gargždu miesto dainininkais ir šoka- iais nuolat lankome kolū- kius ir gerimės, kaip jie naudoja mūsų statybini- mis medžiagomis”. Iš tikrų pavažiavus keliolika kilo- metrų nuo Gargždų mes privažiavome naują gyven- vietę, nusitesusia išilgai Že- maičių plento. Tai yra Va- žaičių tarybinis ūkis. Tik per pastaruosius ketverius penkerius metus išaugo šis ūkis. Čia viskas nauja ir gyvenamieji namai, ūkiniai pastatai, ir mokykla, ir van- dentiekis, pagaliau ir priva-

MANO TĖVIŠKĖ
Mano tėviškė — vingiai Šventosios — Mėlynos bangos, smėlėti krantai Karklais apaugę, kur pilka lakštutė Pavasariais čiučia dienas ir naktis.

Mano tėviškė — kalvos, beržynai, Sraunūs upeliai, pušynai žali, Liepų alejos ir rūtų darželiai, Palanges puošia jurginų žiedai.

Mano Tėviškė — žaliosios lankos, Skambiosios dainos jaunimo šaunaus. Javais pribrendę banguojančios dirvos, Josios išsilgus manoji širdis.

Kaunas 1969. X.
K. Zakavičienė

žiavimo keliai. Tokį ūkį ir tokią gyvenvietę, galima būtų bent i kurią valstybę nukelti ir tai būtų pasidi- džiuojimo objektu.

Važiuojant Rietavo link, toliau Laukuvos ir Kaltinė- nų link abipus kelio stebime ir gerėjimą ne tik plentu, kuris dabar platinamas, bet ir aplinkiniams kaimams, tro- besiams. Pravažiavęs kelis šimtus kilometrų Žemaitijos keliais, tikriau sakant pui- kiais asfaltuotais plentais ir prisižiūrėjęs kaip naujai šiuo metu atrodo Žemaiti- jos kaimai, bažnytkaimiai ir rajonai, svečias sakė: “Aš anksčiau nepažinau Že- maitijos.”

Raseiniuose

Ilgai mes buvome sustoję Raseiniuose. Tai miestas, kuris karo metais buvo smarkiai nukentėjęs, o da- bar jis kaip ir kiti Lietuvos miestai, naujas, atjaunėjęs ir išaugęs. Raseiniuose no- rėjome pasistiprinti. Užsu- kome į geriausią valgyklą restoraną, tikėdamiesi jog čia bus mažiau žmonių ir netrukus pavalgysime. Ne- žinojome raseiniškių papro- dešinė mūsų dunkso kelių kilometrų ilgio Naudvaris. Jis iškilo tik pastaraisiais keliais metais. Tai yra keli kilometrai nuo Klaipėdos ir nieks neabejoja, po kelių metų jis susilies su Klai- pėda. Dar toliau dunkso di- džiojo Gargždų statybinių medžiagų kombinato kami- nai ir paties kombinato kor- pusai. Šalia į visas puses nusitesia statybinių gat- vės. Tai daugiausia vieno ir dviejų aukštų namai. Jie išaugę pastaraisiais keliais metais.

Gražus vaizdas

Pradedant nuo Kryžkal- nės, kuri jungia Rygą, Šiau- lius su Kaliningrado sriti- mi ir Klaipėdą su Kaunu, ligi pat Kauno mums labai i akis metėsi laukai, sody- ninkai. Įtikinamai matosi, kad melioracija bei nusausinimo darbai labai išganingi Lie- tuvos valstiečiams. Ir ste- bėtinai gražios šio kelio pa- kelės. Javų laukai brandūs, derlius, matyti, bus labai aukštas. Pakelėmis niekur nematyti bali, raistu, men- kų krūmokšnių. Jei miš- kas, tai aiškus rubežius. Ša- lia jo gražiai idirbti laukai. Visur tvarkomi nusausini- mo kanalai, jie valomi, ne- apleisti. Menkaverčių krū- mokšnių ir kemsvų niekur nematyti. Dažnai prava- žiuojame sodu masvius. Vietomis kukurūzų laukus. Šiemet buvo daug šilumos ir jie vėliai žaliuoja. Pa- ralyvoji sau vienas: “prava- žiuoti tokius derlingus ir ūkiai sutvarkytus laukus, tai retas reiškinys.”

Keliose vietose sustojome ties Baktais pasikalbėti su apylinkės valstiečiais ir tar- ybinio ūkio darbuotojais. Viso užkalbinome 5 asme- nis. Ir iš visu beveik vieną ir tą patį atsakymą gavome. Jie patys stebisi kaip melio- racija ir trašos pakeitė jų gyvenimą. Nei kada jie taip stioriai nestovėjo, kaip šiuo metu jie gyvena.

Ši kartą Kaune mes ne- galėjome sustoti, nes jau buvo vėlu. Nutarėme ap- lenkti Kauną ir vykti į Vil- nių.

Pusiau dvivikto valandos vakaro pasiekėme Vilnių ir skirstėmės nakvynėn. Po- rvt ar vėliau vėl leisimės i kelionę.

(Bus daugiau)

Vincas Rudaitis

Jau gerokas laikas kai sirgo drg. Vincas Rudaitis. Tūla laiką jis buvo ligoninėje, savo brolio gydytojo Rudaicio priežiūroje.

Vėliau Rudaitis grįžo į namus. Jo dukra dažnai atvažiuodavo prižiūrėti jį. Bet daugiausia jį slaugyti teko drg. J. Andrulienė. Ji prižiūrėdavo ligonį ir pagamindavo jam valgi.

Pastaruoju metu jis ėmė skystis visiškai sveikatos pablogėjimu.

Sekmadienį, sausio 11 dieną, jis buvo paskubomis išvežtas į ligoninę. Už kelių valandų jis ten mirė.

"Vilnius" skaitytojai gerai žino apie Vincą Rudaitį, jo idėjas, jo kultūrinį gyvenimą. Nuo 1920 metų iki 1936 metų Vincas pastoviai dirbo "Vilnius" spaustuviėje ir buvo jos vedėjas.

Vėliau jis buvo išvykęs į New Yorką ir dirbo "Laisvės" spaustuviėje. Bet nuo 1952 metų jis vėl grįžo prie "Vilnius" ir čia dirbo iki jo sveikatos stovis privertė jį galutinai pasitraukti iš savo darbo.

Tačiau ir sirgdamas jis vis rūpinosi laikraščio reikalais ir duodavo patarimus draugams, jeigu jie ko nors paklausdavo.

Velionis Vincas Rudaitis dar neseniai atžymėjo savo 84 gimtadienį.

Lietuvą jis apleido 1907 metais, nes tų metų rudėnį jis turėjo stoti į carų kariuomenę. Išvengimui ka-

ro tarnybos, jis išvyko į Skotiją ir apsigyveno Glasgow mieste.

Iš pradžių, Skotijoje Rudaitis dirbo liejykloje (foundry) ir anglių kasyklose.

Vėliau jis dirbo prie pavaziuodavo prižiūrėti jį. Isteigto laikraščio "Rank-pelnio." Jis buvo jo redaktorium, ir spausdintoju — raidžių rinkėju.

1913 metais jis apleido Skotiją ir atvyko į Ameriką. Dirbo jis Brooklynėje prie lietuvių laikraščio "Vilnius" lietuvininkų, o vėliau prie "Kovos" ir eilės kitų laikraščių.

Vincas savo gyvenime davė gana daug Amerikos lietuvių kultūriniam gyvenimui. Jis visą savo gyvenimą ir turimus gabumus paskyrė darbo žmonių kovų reikalui.

Trečiadienį teko atsisveikinti su juo visiems laikams.

Reiškiu gilią užuojautą velionio šeimai ir visiems jo idėjos draugams. Nėtekome nenuilstančio visuomenininko ir daugelio pažangių organizacijų nario.

Skaudu ir gaila, kad turime su juo skirtis, bet gamtoje jau yra toks pat tvarkymas: kas gimė, tas turi ir mirti. Bet kuomet miršta visuomenė neapsakomai svarbus asmuo, kaip Vincas Rudaitis, tuomet tą įvykį pergyvena visi jo idėjos draugai.

Julija M.

Philadelphia, Pa.

Tai jau 1970-ieji metai, o čia tik bėdų-vargų vėpetai. Gal niekuomet žmonija negyveno be bėdų-vargų.

Vienus spaudžia didesnės bėdos, kitus — mažesnės. Bet mūsų broliai lietuviai spaudžiami pačių sunkiųjų bėdų. Senesnieji lietuviai, kadaise rūpestingai dirbę visuomenės gerovei, sykiu ir Lietuvos žmonių išsilavinimui iš smetonininkų, jau baigia savo gyvenimą.

Mane labai jaudina mirimų skaičiai. Turime ir daugiau rūpestingųjų, kurie renka tikslus skaičius kiekvieno mėnesio. Ir štai vienas tų rūpestingųjų P. Plungys pateikia man ilgą sąrašą vardų-pavardžių ir datų, kada netekome kurio lietuvių ar lietuvių. Sąrašas ilgokas. Gal jis įdomus ir kitoms kolonijoms. Bet vietiniams jis primena: Per 1968 metus Philadelphiaje lietuvių mirė 138 asmenys, o jau 1969 metais mirė 142. Tik per dvejus metus netekome 280 lietuvių. Tai pulkelis. Jų jau nėra joks parengimėlis nebesulauks. O kiek dar turime jau silpnos sveikatos padėtyje!

Bėdavoja ir Lietuvos "laisvintojai", kad "vadavimo" kromelis silpnėja. Lengvatikių skaičius mažėja iš dviejų pusių: čia miršta, čia belaukdami dasipro-tėja ta didelė apgavystė.

Sulaukę pavasario gal dar pagyvėsime.

Južintikiškis

Jau nesinori nė rašyti

Sausio 10 d. LLD 10 kuopa laikė susirinkimą. Dėl šalčio ir slidmų susibūrė narių neskaitlinga grupė. Daugelis pasimokėjo metinės duoklės. Nutarė ankstyvą pavasarį surengti kokį nors pramogėlę.

Susirinkusių narių buvo linksmas, draugiškas, pradedant naujuosius metus.

:-

Pastaruoju metu subvėmis važinėjantiems pavojus vėl padidėjo būti užpultais, apipulstais ir sumuštais. Daugiausia užpuolimų įvyksta Broad St. ir Girard Ave. Kitur irgi būna baisių nuotykių, bet rečiau.

Važiutotės kompanija reikalauja policijos apsaugos, o policija atsako: jūsų subvė, darote iš to pelningą biznį, jūs ir pasisamdykite policinę apsaugą. Miestui tas atsieitų per brangiai. O transporto kompanija atsi-kirto: jeigu ji samdys policiją, tai vėl pakels fėro kainą.

Prieš praėjusias šventes skaitlinga grupė jaunuolių supiaustė dviejų subvų gatvę sėdymų išdaužė langus, sumušė konduktorių ir apdaužė ir nuginklavo viešą policistą.

Atrodo, kad Philadelphia virsta Vietnamu.

"L" Reporteris

Džiovani Musantė (53 metų amžiaus) dar visai neseniai buvęs vyskupu, ir Vatikane atšventęs sidabrinį sielų ganytojo jubiliejų, sugrįžo į civilinį gyvenimą ir, nežiūrėdamas griežtų Vatikano kolegų atkalbinėjimų, mažoje Romos bažnytelėje susitokė su 37 metų amžiaus Džiovana Karlevaro. "Noriu gyventi normalų šeimyninį gyvenimą," — pareiškė jis.

Montello, Mass.

LLD 6 kp. susirinkimas įvyks sekmadienį, vasario 1, 2 val. popiet.

LDS 67 kp. susirinkimas įvyks antrą sekmadienį, 2 val. popiet.

Susirinkimų vieta — Lietuvių Taut. Namų kambaryuose.

:-

Vandalai padarė daug nuostolių Brocktono Quincy School. Išvartė deskas, išmėtė dokumentus ant grindų. Atrodo, kaip bepročių darbas.

Nėra tos nakties, kad nebūtų apipulsių, vagysčių.

:-

Gavau laišką iš Oaklando, Calif. Rašo buvusi montellietė K. Wallan-Valungevičienė, kad jos vyras Jonas buvo sunkiai automobilio sužeistas pereinantis metais, jam einant skersai gatvės. 5 mėnesius išbuvo ligoninėje, darė operaciją, neteko kairės kojos. Dabar jau namie, bet sveikata menka.

Linkime ligoniui greitai pasveikti.

Taipgi linkime A. Taraškai pasveikti.

:-

Bridgewater, Mass.

LDS 67 kp. narių susirinkimas įvyks sekmadienį, sausio 25, Bridgewater Citizens klube, 60 Hale Street. Pradžią 2 val. popiet.

Prašome narius dalyvauti susirinkime, o tiems nariams, kurie "Laisvės" neskaityto, priminkite, kad dalyvauti. Bet jeigu oras bus blogas, tai susirinkimo nebus.

:-

Stoughton, Mass.

Stoughtono Lietuvių Tautiškas Namų turėjo nelaimę. Sausio 2 d. eksplodavo namo boileris. Nieko nesužeidė, bet nuostolių padarė apie 3 tūkstančius dol.

"Laisvės" skaitytojas Vincas Stulgaitis yra Goddard Memorial ligoninėje. Jį aplankiau. Ligonis atrodo neprastai, sveiksta.

George Shimaitis

So. Boston, Mass.

Dar vieną "Laisvės" skaitytoją palaidojome. Sausio 8 dieną mirė Elzbieta Čekienė, gyvenusi 506 East Broadway. Palaidota laisvai sausio 10 d. Mt. Hope kapinėse. S. Rainard, F. Zaleckienės koplyčioje pasakė atsisveikinimo kalbą.

Velionė buvo atvykusi į Ameriką 1907 m. Paėjo nuo Marijampolės. Paliko sūnų Jeronimą, marčią, 3 anūkus ir 2 proanūkius, brolių Petrą Galinį Lawrence, Mass., ir brolių Pijusą Lietuvoj.

Prieš 20 metų draugė Čekienė buvo veikli progresyviame judėjime. Rinkdavo aukas spaudai ir jai sekėdavosi išplatinti bilietų parengimams. Bet apie jau 8 metus, kai paliovė dalyvauti veikloje. Tačiau į parengimus atėdavo. Bet apie prieš porą metų jos sveikata nusilpnėjo, mažai galėjo pavaikščioti. "Laisvė" skaitė iki mirties. Priklausė prie Cambridgeaus Lietuvių Klubui, prie So. Bostono Lietuvių Klubui ir buvo LLD 2-osios kuopos narė.

Lai būna jai lengva šios šalies žemė, jos šeimai, giminiams ir draugams — užuojauta.

S. Rainard

Ižymusis lietu. muzikos klasikas

UŽ LIAUDIES MUZIKINĮ SVIETIMĄ

"Ne tik gražus, bet ir dainingas mūsų kraštas, ir dainos jau iš ankstyvos vaikystės dienų mane pavergdavo", — šitaip 1933 metais "Lietuvos aidą" puslapiuose pasakojo apie savo vaikystę kompozitorius Juozas Gruodis. Gimė jis nepertoliausiai nuo Zarasų 1884 m. gruodžio 20 d., ir nuoširdžios, dažniausiai liūdnos liaudies dainos, kurias Juozukas girdėdavo iš motinos lūpų, matyt, taip smarkiai paveikė išpužiams ir grožiui jautrią berniuko sielą, kad jis, nei vaiku būdamas, nei augdamas ir bresdamas, apie jokią kitą profesiją, išskyrus muziką kelią, ne galvoti nenorėdavo.

Susirinkimų vieta — Lietuvių Taut. Namų kambaryuose.

J. Gruodis

džio 20 d., ir nuoširdžios, dažniausiai liūdnos liaudies dainos, kurias Juozukas girdėdavo iš motinos lūpų, matyt, taip smarkiai paveikė išpužiams ir grožiui jautrią berniuko sielą, kad jis, nei vaiku būdamas, nei augdamas ir bresdamas, apie jokią kitą profesiją, išskyrus muziką kelią, ne galvoti nenorėdavo.

Sunkus kelias

Bet kaip tapti muziku valstiečio — vieno vienintelio hektaro žemės savininko vaikui? Negalėdamas pragyventi tik iš savo sklypelio, Gruodžio tėvas vertėsi staliaus darbais, o labai mėgdamas muziką, dirbo ir muzikos instrumentus. Tėvams persikėlus į Obelius, Juozas kiek laiko mokėsi pas ten vargoninką ir vėliau buvo priimtas į grafų Tyzenhauzenų vargonininkų mokyklą Rokiskyje. Ją baigęs, dirbo vargonininku Raguvėlėje ir Utenoje.

J. Gruodis buvo tokio būdo žmogus, kad niekad negalėdavo pasitenkinti tuo, ką išmokdavo. Todėl jis troško mokytis toliau. Bet lėšų tam nebuvo. 1905 metais jaunas muzikas labai simpatizavo revoliuciniam judėjimui, o kai apie tai buvo plačiau sužinota, jam teko persikelti į Mintaują (dabar Jelgava, Latvijos TSR). Ten jam susidarė galimybės priviškai mokytis muzikos, ir 1907 metais jaunuolis ketino vykti į Peterburgą — mokytis konservatorijoje dainavimo. Tačiau šio sumanymo teko atsisakyti, nes gerklės liga jam atėmė balsą. Tik praėjus septyneriems metams, J. Gruodis stojo į Maskvos konservatoriją kompozicijos studijuoti. Čia jis sukūrė savo pirmuosius kūrinius.

Gyvenimas vėl suardo muziko planus: vyko pir-

ryšius su liaudies kūryba, už realizmą muzikoje — štai kas Juozas Gruodis buvo paskutiniuosius dvidešimt ketverius savo gyvenimo ir muzikinės veiklos metus.

Kompozitorius kūrė fortepijoninę ir instrumentinę muziką, rašė simfoninius kūrinius, baletą "Juratė ir Kastytis", muziką dramos spektakliams, nuolat pareiškė, kad tik tas kompozitorius pateisina savo pašaukimą, kuris, "paėmęs iš liaudies sėklą, grąžina atgal liaudžiai gausų muzikos derlių."

Už naująjį gyvenimą

J. Gruodis džiaugsmingai sveikino 1941 metais Tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje, aktyviai prisidėjo prie pagyvėjusio muzikinio gyvenimo. Kai hitlerinės okupacijos metais kūrybinės veiklos sąlygos labai pablogėjo, jis skyrė daug jėgų pedagoginiam darbui, o fašistams 1943 metais uždarius konservatoriją Kaune, toliau dėstė savo mokiniams namuose.

Išvaduotoje iš okupacijos Lietuvoje jis vėl aktyviai kuria ir jam vienam iš pirmųjų respublikos muzikų suteiktą amžs nusipelnusio meno veikėjo vardas. Jau labai sirgdamas, jis parašė savo paskutinį kūrinių — Variacijų simfoniniam orkestrui. Mirė J. Gruodis 1968 m. balandžio 16 d.

Visiems, kam brangi lietuvių nacionalinė kultūra, jos muzikos vystymasis, Juozas Gruodis — šviesus talentingo, veiklaus ir principingo kūrėjo ir muzikos veikėjo pavyzdys.

K. Nainys

Kolumbijos valdžia uždraudė kelių policininkams nešioti šuolius, panašius į meksikiečių filmų herojų. Įsakyme konstatuojama, kad "Nauja mada privertė prie to, kad policininkai panašūs į banditus."

Vajininkų Atidai

Vajininkai, kurie gaus naują skaitytoją Amerikoje, tai nuolaida laike vajaus yra \$8 metams, vieton \$9, ir prie to, naujas skaitytojas gaus vieną iš žemiau nurodytų knygų veltui.

J. Ragauskio — ITE, MISSA EST!
J. Gasūno — MANO DESIMTMETIAI AMERIKOJ
Sudarė Ona Narbutienė — JUOZAS NAUJALIS
A. Bimbos — JAV DARB. JUDEJIMO ISTORIJA

KLESTI NEMUNO KRASTAS

KELIAS Į NAUJĄ GYVENIMĄ

PRISIKELUSI LIETUVA

F. Bonoskio — ISKYLA
Sudarė V. Kazakevičius — GRAŽI TU MANO BRANGI TEVYNE

A. Morkaus — "VADUOTOJAI" IS ARTI—
T. TILVYČIO — USNYNĖ —
D. M. Šolomsko — PASAKOJIMAI IS ISTORIJS
J. KASKAČIO — ŽMOGUS IR MASINA IS ATSIMINIMU

Dr. S. T. Matulajio — RELIGIJA
Ant. Venclovos — MARIJA MELNIKAITE
Dr. A. Petrikos — LLD IR PAŽANGIEJI AMERIKOS LIETUVIAI

R. MIZARA — POVILAS JURKA
ALGIO LUMBIO NUOTYKIAI
UKANOS
I. MIZARIENĖS — JAUDINANTYS SUSITIKIMAI

Viršminėtos knygos yra labai įdomios skaityti. Kalbinkite savo pažistamus, kurie dar neužsiregistravę laikraščio "Laisvės" tapti prenumeratoriais. Nevientik vajininkai, bet ir kiti laisviečiai turėtų pasidaruoti gavime naujų skaitytojų. Bus garbė Jums, ir jūsų miesto vajininkui.

—ADMINISTRACIJA

Urugvajaus Lietuvių Centras

U. L. Centras yra vienas, nežiūrėdamas, kad yra skyrus Serroje, bet tie abudu namai dirba bendrą meninį kultūrinį darbą ir stoja bendrai už savo tėvynę Tarybų Lietuvą.

Dirba išvien, kad visų jausmai būtų su Motina Lietuva. Dirbama, kad mūsų vaikams nepasilikytų svetim Lietuva. Jau tenka ilgus metus dirbti tą darbą ir tikrai jau kiekvienas turėtų būti jautis nuvargęs. Bet ne! Dar dirbame su noru ir lengvai, gal dėl to lengvai, kad ir jaunimas eina su mumis ir mažyčiai nepasilieka...

Urugvajaus Lietuvių Centras išaugo į didelį centrą ir jau nuveikė daug darbų. Jis turi subūrus apie save daug gerų žmonių, tokių, kuriems patinka lietuviškas darbas-veikla, kurie pasižymėjusieji dirba visus darbus, nuo prasciausio, tai yra — aptarnauti bufetą laike parengimų, stoti kalbėti, rašyti, organizuoti, mokytis ir dainuoti.

Centras užbaigia šiuos metus padirbęs daug gražaus darbo. Užtat ir yra su kuo pasididžiuoti.

Centrai dirba darbštūs žmonės, kurie nepailsta. Centre jau per keletą metų ištikimai dirba A. Vaitulionis, Juozas Pugačiauskas, Jonas Stanulis, Jurgis Račiūnas, Antanas Matonis, J. Subačius ir visa eilė padėjėjų ir rėmėjų.

Mūsų draugės moterys — Ona Rasikienė, K. Drukteinienė, Vladzė Lelesienė, O. Račiūnienė, V. Vaitulionienė, Olga Lelesytė, Alma Leviskaitė, Mirta Lelesienė ir kitos.

Serroje irgi žmonės dirba, ten irgi yra gerų patriotų —

pirmoje vietoje bus Antonija Abračiūskienė, kuri išlaiko meninį-kultūrinį darbą su jaunimu ir vaikučiais. Jos darbą pažįsta ne vien lietuviai, bet ir kitataučiai, nes ji daugelyje organizacijų dalyvavo su savo menine grupe ir jau kelis kartus yra pasirodžiusi per televiziją. Yra gerų moterų, kurios jai padeda — jų tarpe yra Izabelė Praškevičiūtė, Antonija Morkevičienė, K. Kaušienė. Yra ir vyrų, kurie irgi neatsilieka nuo kultūrinio darbo, tai yra Adomas Morkevičius, J. Lašas, J. Bakša, Šivickas, Jonas Čepikas, Bereikis, Antanas Revuckas, J. Bartnikas ir kiti.

Radio vadovybėje stovi Petras Revuckas, padėjėjas Ed. Mažeika. Bet kas svarbiausia, tai tie visi išvardinti žmonės dirba visose šakose. Jie yra Centro darbuotojai, taipgi visi dirba prie "Darbo" ir dirbo, kad Radio pusvalandis kalbėtų.

Dar galime džiaugtis, kad lietuviškas veikimas stumiasi pirmyn, kai dar gyslose teka lietuviškas kraujas!

(Iš "Darbo")

Arlington, Mass.

Serga geras spaudos rėmėjas ir "Laisvės" skaitytojas Michael Wenzlow. Buvo nuvežtas į Arlingtono ligoninę sveikatai patikrinti. Dabar randasi namie pas dukterį Mrs. Fisher, 68 George St., Arlingtone. Jis mažai gali pavaikščioti.

Linkiu jam greitai sustiprėti ir vėl dalyvauti su mumis.

S. Rainard

Kaip miršta Amerikoje vaikai

Amerikoje miršta vaikai. Tai atrodo neįtikėtina. Tuo tarpu, kai dauguma mūsų miršta dėl senatvės, mūsų vaikai miršta badu, dėl nepakankamo maitinimo. Jie miršta su opomis veiduse ir ant kūno, jų kaulai linksta nuo rachito, jų plėvelės išsipūstę, jų protas neišsivystęs dėl proteinų ir vitaminų stokos.

Amerikoje, gražioje Amerikoje, turtingoje, pertekliaus krašte, kur ūkininkams mokama už tai, kad jie neužaugintų maisto produktų, krašte, kur maisto pertekliaus atsargos sukraunamos išsiuntimui į kitas šalis, vaikai miršta badu!

Dar kita mirtis

Jeigu jiems pasiseka, vaikai nemiršta, jie palieka gyvais numirėliais. Jie užauga šeimose, kur nežinoma "Amerikos svajonė." Jie gyvena "Amerikos košmarą," šeimose, kur vienintelė viltis yra išlaikyti gyvybę, išgyventi nuo ryto iki popiečio, nuo popiečio iki nakties, kad būtų pastogė nakčiai, kuri apsaugotų nuo šalčio, nuo lietaus, kad naktį nekandžiotų žiurkės.

Ir kai tie vaikai sulaukia keturių metų, jie atrodo ir jaučiasi kaip devyniasdešimt keturių. Vaikai, užmęstoję apie ateitį, apie savarankišką gyvenimą, tik-tai trunka dienas. O kur jiems eiti? Kaip galima svajoti, jeigu nėra apie ką svajoti? Gimsta kūdikis, iš jo turi išaugti žmogus.

Kaip išauginti žmogų?

Mes esame Nacionalinė Socialinio Aprūpinimo Teisių Organizacija (National Welfare Rights Organization). Ši organizacija apima 75,000 vargšų šeimų, ji atstovauja milijonus vargšų: baltų (70%), juodų, portorikiečių, Amerikos indėnų, Amerikos meksikiečių. Ji apima miestų rajonus, kaimus, getus. Mes turime savo organizacijas 200 miestų. Mes nepripažįstame, kad skurdas yra būtinas. Mes dirbame žingsnis po žingsnio, diena iš dienos. Mes turime planą, idėjų. Mūsų narių yra Kongreso salėse, mokyklų valgyklose. Ir kadangi mes gyvename skurde, mes žinome apie ką kalbame, mes nespėliojame.

Pirma, ką reikia daryti — tai įdėti maistą į mūsų vaikų pilvus, įdėti kalcį į jų kaulus, proteinus į jų kūnus ir smegenis.

Vaikai miršta badu. Ar jūs suprantate, kaip tai yra, stovėti ir žiūrėti, kaip miršta jūsų vaikai?

Mes prašome prezidentą Nixoną paskelbti aliarmą, bado aliarmą, karą prieš badą. Kas vyksta Biafroje, vyksta ir čia pas mus Amerikoje. Mūsų vaikų vardas mes prašome maisto, Skubėkit, prezidentė! nebėra laiko politiniams planams stumdyti ten ir atgal. Diskutuoti bus galima vėliau. Kongresas dabar svarsto klausimą dėl išskyrimo daugiau lėšų nemokamoms maisto kortelėms (stamps) ir nemokamiems pusryčiams mokyklose visiems alkantiems vaikams. Tačiau niekas neįvyksta. Prezidentė Nixonai! Jeigu jūs tik pažūrėtumėt į tušias mūsų vaikų akis, jūs

suprastumėt, kodėl mes sakome: Visų pirma reikia maisto.

Antras mūsų prašymas nėra toks lengvas, kaip vaikų maitinimas. Bet jis yra vienintelis socialinio aprūpinimo problemos išsprendimas. Reikia pakankamų pajamų. Ne tokių pajamų, kurios laiko žmones absoliutiškai skurde, kaip prezidento pasiūlyta 1,600 dolerių suma. Mes prašome pajamų minimumo, kuris įgalintų 55 milijonus amerikiečių, gyvenančių skurde, patenkinti būtinus gyvenimo poreikius. \$5,500 į metus reikalinga 4 asmenų šeimai kaip pragyvenimo minimumas. Tai nėra turta, tai yra \$3.77 į dieną kiekvienam šeimos nariui, bet to pakaktų mums tapti Amerikos visuomenės nariais, jeigu norite, pakaktų siekti "Amerikos svajonės."

Toks buvo mūsų pasiūlymas prieš keletą savaičių Baltųjų Rūmų konferencijoje maisto ir sveikatos klausimais, kurioje dalyvavo 3,000 auklėtojų, mokslininkų, valdininkų, medicinos ir sveikatos darbuotojų. Baltųjų Rūmų konferencija priėmė ir mūsų aprūpinimo maistu planą. Bet prezidentas jau atmetė konferencijos pasiūlymą. Per daug pinigų, sako jis. Mes negalime taip lengvai nusileisti, tai kainuotų per daug gyvybių.

Jau dabar skurdas labai daug kainuoja Amerikai: nusikaltimai, socialinės problemos, protinis atsilikimas (kiek yra vertas vieno vaiko protas?), nubyrimas mokyklose, skurdas iš kartos į kartą. Atrodo, kai užaina karas, kai reikia žudyti, atsiranda ir pinigai.

Taip. Karas vyksta. Bet ši kartą tai karas dėl žmonių gyvybių išsaugojimo. Ar jos nėra brangesnės už pinigus?

Kas naudoja socialinę pašalpą?

Mes žinome, kad daug žmonių mano, jog iš socialinio aprūpinimo pelni tik-tai niekam tikę tinginiai. Bet gal jums įdomūs šie skaičiai?

Iki 1969 sausio mėn. iš 9,030,000 gaunančių pašalpą pagal federalinės vyriausybės programas 52% buvo vaikai, 22% — seneliai, 1% — aklieji, 8% — visiškai netekę darbingumo, 15% — motinos, auginančios vaikus, 2% — ilgą laiką neturintieji darbo (kaip Apalačių kalnakasiai). Žinoma, kaip ir visur, "niekam tikę tinginiai" įsibrauna į šį skaičių. Bet svarbiausia yra tai kad tik pusė reikalingų pašalpos žmonių ją gauna.

Kas mokės?

Mes suprantame, kad papildomos lėšos, reikalingos socialinei pagalbai, neturi eiti iš jūsų kišenių. Mes neketiname nuleisti jus iki mūsų lygio, mes norime patys pasikelti iki jūsų.

Pirma, reikia likviduoti visas mokesčių išvengimo galimybes. Taip atsirastų milijardai dolerių. Dalį pinigų pašalpos gavėjai grąžins atgal į krašto ekonomiką — tai vėl milijardai dolerių. Ir svarbiausia, yra dar milijardai dolerių. Kurias jūs mokate mokesčiais

už visiškai beprotybiškus dalykus.

Šis kraštas, nors turtingas, negali vienu metu mokėti už viską.

Mes eikvojame savo milijardus (kartu ir gyvybes) Vietname. Žudome vietoj kad statytume. Milijardus — žemės ūkio subsidijoms. Milijardus — už naftos išsivystimą. Milijardus — už skridimus į mėnulį ir atgal. Ar tai yra protinga?

Ar galėtumėm suprasti tėvą, kuris norėtų pirkti sau jachtą, neturėdamas pakankamai pinigų vaikams maitinti. Kaip gali žmogus tai daryti? Kaip gali valstybė tai daryti?

Mes esame taip apsipratę su šia beprotyste, kad net nesuprantame, kokia tai beprotystė.

Ko mes prašome

Pirma, prašome supykti, pažinti, kad tie dalykai yra beprotybiški.

Prašome pasiųsti telegramas savo kongresmenams ir prezidentui, pasakyti jiems, ką jūs jaučiate. Kad jūs norite, kad būtų paskelbta kritiška padėtis dėl maisto trūkumo vaikams, kad jūs norite, kad vaikai būtų maitinami dabar. Tuo pačiu metu pasakykite jiems ir savo nuomonę dėl reikalingumo žmonėms turėti pakankamai pajamų minimumą gyventi pakencijomose sąlygose.

National Welfare Rights Organization

Vertė Irena

Miami, Fla.

Kas naujo pas mus

Turistų daugiausiai atvažiuoja žiemos šventėms, žmonės nori kur nors smagiai laiką praleisti.

Dieną prieš Kalėdas lėktuvai tiek daug atvežė ir išvežė svečių, kad buvo didelis susikimšimas visur. Automatinėmis nuvažiuose savus pastikiti ar išlydėti negalėjo arti airporto privažiuoti, nors yra diebiškas plotas mašinoms pastatyti. Jie turėjo jas palikti už mylios ar toliau ir eiti pėsčiomis, nešantis lagaminus. O kurie buvo anksti atvažiuavę, negalėjo iš vietos išvažiuoti, nes kitų mašinų buvo arti viena kitos. Keletas buvo apdužyti ir kaltininko ten neieškoti! Dėl to daugelis turėjo ir nesmagumų vietoj linksmumo.

Patartina laike didžiųjų švenčių važiuoti keliomis dienomis pirmiau ar vėliau dėl savo gerovės.

Kambaryų kainos šiemet daugiau iškeltos.

Mūsų šalies prezidentas Nixonas turtingai įsitaisė savo brangų palocių šalyje Miamio miesto. Dabar ten nevalia arti vaikščioti bile kam, sargai saugo dieną ir naktį, iš visų pusių. Yra ant Biscayne užlajos kranto prie vandens, tai ir vandenyje yra dratinė tvora, kad kartais kokia plėšrūnė žuvis neatplauktų arti.

Turi prezidentas ir gerą kaimyną, kurį vadina draugu, patarėju. Jis yra Kubos bėglys, labai turtingas. Kalbama, kad jis pataręs prezidentui gauti 50 milijonų Amerikos dolerių, su kuriais ponas bėglys galės išvaduoti Kubą iš Kubos darbininkų valdžios ir atiduoti Amerikai.

Saulutė

Šaltis ir kaip gydytis?

Paprastas šaltis

Ir vėl žiema atėjo, ir vėl šaltis žmones kankina ir sirgdina.

Šaltis yra viena iš dažniausių ligų pas žmones. Šaltis lygiai kankina jaunos ir suaugusius, senus arba net ir mažus kūdikius. Šaltis persirgimas syki, du ar dešimtis neapsaugo žmogaus nuo gavimo šalčio ir vėl. Yra žmonių, sergančių šalčiu dešimtis ar daugiau sykių per metus. Vieni serga šalčiu dažniau rudenį, kiti pavasarį, o treči žiemos laiką. Bet nemažai žmonių šaltis kankina ir vasaros laiką.

Šaltis dažniausiai prisimeta prie vadinamos "coryza".

Bet nerečiau nukentčia nuo šalčio tonsilų ir gerklės, nuo taip vadinamų "tonsilitis", "pharyngitis", "laringitis" ir "bronchitis". Vienok šaltis gali prisimesti prie bilė kūno dalies, neišskiriant plaučių, širdies, inkstų, kepenų ir smegenų.

Gydytis umai, kaip tik šaltis apsirėškia, senesni gydytojai pataria taip: Jei gu skauda galvą, gerklę, nosis užsikimšus, einant gulti pasidaryk puodą karšto arbatos, prisipilk viedrą karšto vandens ir įmerk koriai į jį. Išgerk kokius 5 puodus arbatos su romu ir pasiimk porą aspirinų.

Kai prakaitas išmūš, nenusiklok. Ant rytojaus, jeigu gerklę skauda, tai į stiklą apšildyto vandens įdėk dvi aspirinas, pusę šaukštuko druskos ir pusę šaukštuko "bicarbonate of soda", išmaišyk ir plauk gerklę kelius sykius per dieną. Ir pagulėk vieną ar dvi dienas lovoje. Taip darant paprastas šaltis greičiau praeis.

O jeigu šalčio visai negyda, dirbi ir vaikščioji, tai dažnai jis ilgai užsitiesia ir kaip kada išsivysto kitokios ligos, kaip tai — influenza, pneumonija, ausų ir inkstų uždegimas ir daugelis kitų ligų.

Ar trumparegystė paveldima?

Daugelis gydytojų mano, kad trumparegystė yra paveldima ir ją gydyti neįmanoma. Esama ir kitokių hipotezių, kurios trumparegystę sieja su įvairiomis ligomis. Kitos nuomonės yra žymus tarybinis oftalmologas profesorius E. Avetisovas. Jis mano, kad regimasis darbas iš nedidelio atstumo yra pagrindinė trumparegystės atsiradimo priežastis.

Trumparegį dabar daugiau, negu amžiaus pradžioje, o amžiaus pradžioje buvo daugiau, negu praėjusiame šimtetyje. Įtemptas darbas susilpnina raumenis, valdančius lęšiuką. Tai dažniausiai atsitinka vaikystėje, kai akių raumenys dar mažai ištreniruoti.

Pernai Tarybų Sąjungoje buvo patikrintas 220 tūkst. mokyklų moksleivių regėjimas. Surinkta gausi medžiaga, kuri padės paruošti trumparegystės profilaktikos priemones. Viena iš jų — akių fizinė mankšta, padedanti sustiprinti vaikų su besivystančia trumparegyste akių raumenis. Tokioms procedūroms Akių ligų institute (Maskva) sukurta speciali aparatūra.

Nepaprastas šaltis

Jei žmogus pasijaučia turintis šaltį, tačiau jam galvą skauda, akys ašaroja ir nosies bėgimas ramybės neduoda, neretai kaulai bei raumenys pasidaro skaudūs, kosulys sausas kankina, paukštukų giedojimas girdisi iš krutinės kai kvėpuoji, tada jau pats nepriprato gydytis.

Eik pas gydytoją. Čia jau tu turi tam tikras bakterijas, kurios smarkiai platinasi tavo kūne ir nuodija tavo visą kraują ir tave labai nusilpnina. Tik gydytojas gali jas pažinti ir su tam tikrais vaistais jas užmušti.

Taip trumpai apie šalčius.

E. Repšienė
buvusi slaugė

Moterų dažymos tikyba

Skundžiamės šių dienų moterimis, linkusiomis gražinti savo skruostus dažais ir pudra.

Kasinėjant netoli seniausio graikų miesto Korinto, aptiktas urvas, kuriame rasta dėžutė pudros. Šitas radinys yra 2,364 metų amžiaus.

Antakių ir blakstienų juodinimas atėjo iš Šiaurės Afrikos. Musulmonų tikyba pataria moterims dažyti juodai antakius ir blakstienas.

Paprotys dažyti antakius ir blakstienas kilęs iš to, kad augalų anglis, kuria arabų moterys tepa akis, gydo akių vokų ir antakių ligas.

Moterys mano, kad plonas rožinio lako sluoksnis, kuriuo dažomi nagai, yra modernus išradimas. Deja, jau tkūstančiai metų, kai moterys dažo nagus. Šis paprotys atėjo iš rytų: musulmonų tikyba pataria moterims mirkyti nagus "hennė" dažuose. "Hennė" apsaugo pirštų galus nuo tam tikrų ligų, dezinfekuoja ir sustiprina nagus.

Kinijoje visi Budos tikybos vaikų ir mergaičių nagai yra dažomi melsvais dažais, kurie gaminami iš tam tikro augalo. Jie labai kartūs, dėl to vaikai neįgyja blogo įpročio graužti nagus.

V. Kropas

Mirė TSRS kosmonaut. Pavelas Beliajevas

Maskva. — Sausio 10 d. po sunkios ligos mirė pargarsėjęs TSRS lakūnas kosmonautas, vienas iš pirmųjų kosmoso užkariotojų, Tarybų Sąjungos Didvyris pulkininkas Pavelas Beliajevas.

P. Beliajevas gimė 1925 m. birželio 20 d. Volodgos srityje. Karo metu jis buvo savanoris lakūnas. 1965 metais jis buvo paskirtas vadu skrieti iš kosmosą erdvėlaiviu "Voschod-2". Užduotis buvo sėkmingai įvykdyta.

Honolulu. — Hawaii salose siautėjus viesulas padarė nuostolių už 2 milijonus dolerių. Daug žmonių liko be pastogės.

Washingtonas. — Valstybės sekretorius Rogers pranešė, kad bus suorganizuotas aparatas kovai su oro ir vandens teršimu.

HELP WANTED--MALE-FEMALEHELP WANTED--MALE-FEMALE

GROW WITH MONSANTO
Electrical Mechanics
And Industrial Mechanics
Excellent benefits to include two week paid vacation after one year of service, good wages, basic and major medical plan, pension program, plus 9 paid holidays. Interviews between 8 AM and 4:30 PM. Contact Mr. Robert Pellington. 276-2900, ext. 421.
MONSANTO CO.
8th and Monroe Aves., Kenilworth
An Equal Opportunity Employer (4-6)

R.N.'s
Staff and part time
Immediate openings, available in Intensive Care Unit for staff and part time R.N.'s. Excellent opportunity to grow with progressive institution. Competitive salary plus excellent fringe benefits. Call or apply:
MEMORIAL GENERAL HOSPITAL
1000 Galloping Hill Rd., Union, N.J. 687-1900. (4-10)

GUARDS. Men able to work the 12 to 8 shift 6 days per week, must have car and home phone, gd. appearance and be bondable, paid while training, free uniforms, apply Security Desk, Columbia Records, Pitman, N.J. Ask for Lt. Davis, Mon. thru Fri., 9 AM to 12 Noon. 546-8705. (4-10)

SHIRT CUTTER
Experienced only. Paid benefits. Paid holidays. 40 hour week. Apply:
BROOKS BROTHERS
132 Beckwith Ave., Paterson, N. J. (4-8)

MEN. NIGHT WORK. 4 to 12 Mid'te and 12 mid'te to 8 AM. No expd. required. We will train you. Excellent rate and benefits. HOWMET CORPORATION, 8501 Hegerman St., Philadelphia. 1 block east of 8500 Torresdale Ave. (1-7)

Gydomas benzinas

Permatomo indo su benzinu dugne matyti nuosėdų — mikroorganizmų veiklos produkto. Tokios priemonės gali užkirsti vamzdelius, nuo jų gali pradėti rūdyti bakai, siurbiai, jos gali sukelti avariją.

Maskvos mokslininkai ištyrė, kaip benzinas ir dizelinis kuras užkrėsti bakterijomis. Pagaminti specialūs preparatai. Užtenka šimto dalį įdėti į kurą, ir mikroorganizmai nustoja augti. Dabar tokios specialios antimikrobinės priemonės rekomenduojamos vartoti.

Mokslininkai susidomėjo ir kita problema. Asfaltuotose keliuose ir miestų gatvėse bei aikštėse dažnai atsiranda plyšių. Nustatyta, kad ir čia kalti mikroorganizmai. Bakterijos gerai įsikuria angliavandenilių kaimynystėje ir paverčia juos baltymų junginiais, o šie lengvai būna išplaujami. Dabar chemikai stengiasi atrasti tokių antimikrobinų medžiagų, kurios apsaugotų ir asfalto dangą.

WIREWORKER. Wireman 1 year experience or better. Good working conditions and all benefits. Mr. Forrester. ERA TRANSPAC CORP., 67 Sand Park Rd., Cedar Grove. 239-3000. (1-10)

TRAINEES
Young men, ambitious, desiring to learn trade. Excellent job. Opportunity in the meat packing industry for both experienced and trainees. Pay scale very high. Apply:
I. KLAYMAN & CO.
5701 Tacony St., Philadelphia, Pa. (4-10)

STOCKMEN
Stockmen needed. Must have references.
WILMINGTON DRY GOODS
Tri-State Mall
1-95 & Naamans Rd., Wilmington, Delaware. (4-8)

FACTORY HELP
Man over 18 for permanent factory position in Brookhill, Pa. Paid Blue Cross insurance and pension, advancement. Strong, intelligent, minimum 2 yrs. High School. Call JA 8-5446. (4-6)

OIL BURNER MECHANICS. Due to recent expansion, this organization has position for experienced man on 2, 4, and 6 oil. Top wages, steady employment overtime available. Paid holidays, vacations, hospitalization, health and life insurance and incentive benefits.
LIONETTI FUEL CO.
201-865-2300 — North Bergen, N. J. (1-5)

Imigracijos ir Naturalizacijos Taryba praneša, kad visi šioje šalyje gyvenantys nepiliečiai privalo užsiregistruoti sausio mėnesį.
Ji nurodo, kad tik mokiniai, diplomatai iš kitų valstybių ir svečiai neprivalo registruotis. O šiaip visi gyventojai, nežinint kiek metų jie būtų išgyvenę šioje šalyje, jeigu jie nėra JAV piliečiai, turi užsiregistruoti nurodytu būdu.
Registracijos lakštus galima gauti visuose pašto įstaigose bei skyriuose ir Imigracijos ir Naturalizacijos raštinėse.

BET MAN NORISI JOS KLAUSYTI

Svečiuose pas mieląją Beatricę

Sunku rasti būdą, kaip šaukiau praleisti lietingą lapkričio popietę ar gruodžio vakarą. Jaukus kambarys, gardi kava, šeimninės kepti sausainiai, ir, žinoma, ji pati — Beatricė Grincevičiūtė. Linksma, niūniuojanti. Puiki pašnekovė, visada įdėmiai besiklausanti, su jūmoru pasakojanti net apie tai, kas kitam gali atrodyti baisiausia asmeninė nelaimė. Tiesa, pokalbis dažnai nutrūksta, nes šiuose namuose, kaip sakoma, „durys neužsidaro.“ Tik ką atsiveikio pianistė Halina Znaidzilauskaitė, Beatricės akompaniatorė.

Dar įsilusi po repetitijos šeimninė, pasitikiama mane, klausia: „Kas naujo? Sriubos nori?“ Ir tik po kelių minučių šnekos abi susiorientuojame, kad Bėja (taip ją vadina artimi draugai) įsivaizduoja kalbanti visai su kitu žmogumi, mano bendravardę. Aš pasijuntu nepatogiai: žmogui vėl priminta jo nelaimė, priminta, kad jis nemato, o ji pratrūksta skardžiu juoku: „Anekdotas! Tikras anekdotas. Zinai, jūsų nežmoniška panašūs balsai...“ Ji vėl nusijuokė, ėmė ruošti kavą. Ir nepatogumo kaip nebūta...

Kiekvienas yra kitoks

Taip betarpiškai nuo pokalbio apie bendrus pažintus pereiti prie rimtų dalykų sugeba tik Beatricė.

— Kaip tai galima turėti vieną mėgiamą kompozitorių? Juk kiekvienas neša tave į visai kitą sferą, visi reikalingi. Mocartas toks giedras, kaip rytas, Bachas protingas, susikaupti diena, o Debiusi, Ravelis tokie žaismingi, kad geriausiai tinka sekmadienio popietei. Grygas man atrodo toks namų kompozitorius, labai savas. Tiesą sakant, aš pirmenybę atiduodu kamerinei muzikai. Ji subtilesnė, jausmo daugiau. Gal pasiklausom Tito Skipos ar geriau Benjaminio Džilio?

Bet man norisi klausytis Beatricės. Jos pasakojimą, deja, nutraukia atėjusi laiškininkė. Ji čia dažnas svečias. Vėl atnešė laišką nuo jaunos mergaitės, kuri nuosirdžiai dėkoja už dainas, ir kaip beveik visos jaunos mergaitės, sužavėtos Beatricės balso, klausia, kaip tapti dainininke, artiste.

Dainininkės dalia nelengva

— Žmonės mano — dainuoti juokas, — atleidžia sako Bėja. — Juk kiekvieną dainą reikia apsvaistyti, perprasti. Išmoksti tekstą, melodiją, o paskui „minkai,“ ilgai „minkai,“ kol gauni, ką nori. — Padainuoji, pasiklausai įrašo — ir vėl iš naujo.

Užtat kiekviena Beatricės Grincevičiūtės plataus repertuaro daina — ar tai klasiko kūrinys, ar liaudies daina, ar dainelė vaikams — vis mažas šedevras.

Dainininkės karjeros pradžia (pirmą kartą ji dainavo per radiją 1937 metais, o nuo 1946 metų — etatinė radijo solistė) surišta su Balio Dvariono vardu. Jis pirmas jai padėjo, pirmasis iš lietuvių kompozitorių parašė jai dainą. O šiandien

jau daugelis ant savo natų, kaip neseniai kompozitorius Bašinskas, užrašo: „Vai kams klausyti, Grincevičiūtei dainuoti.“ Ir autorius žino, kad niekas kitas nepadainuos taip gražiai, taip nuosirdžiai. Jeigu norėtum perklausyti visas jos dainas, saugomas Radijo ir televizijos fonotekoje, reiktų sėdėti prie magnetofono septyniolika-aštuoniolika valandų.

Nauji užmojai

— Dabar įsidrąšinau, dainuoju a kapela, t. y., be akompaniatoriaus. Ruošiu naują liaudies dainų plokštelę — dainuosiu keliais balsais, aišku, technikos pagalba.

Pokalbis vėl nutrūksta. Skamba telefonas. Tai vis draugai. Nedaug, tur būt, yra žmonių, kurie turi tiek gerų draugų, tikrąja to žodžio prasme. Ir jeigu tų žmonių, kurie nuosirdžiai myli Bėją, paklaustum, kas juos traukia prie jos, visi kaip vienas atsakytų: nuosirdumas, nenugalimas optimizmas, meilė gyvenimui, žmonėms ir muzikai. Tur būt, tai ir padėjo išgyventi dvidešimt vienerių metų merginai, kai ji iš Varšuvos grįžo į Kauną ir kai paskutinę, teikusi vilčių atgauti regėjimą operacija, nepasisekė, kai neseniai atrastas spalvų pasaulis, kur buvo gražios ne tik gėlės, bet ir kambario sienos, kiekvienas popierėlis, kurį matei, negrižtamai nutolo...

Ji viską mėgsta

Beatricės negalima klausyti, ką ji mėgsta. Kad atsakymas būtų trumpas, reiktų klausyti, ko ji nemėgsta.

— Mėgstu viską, — sako ji. — Savo darbą, draugus, mėgstu sėdėti ir megzti, plepėti, juoktis, klausytis žmonių ir muzikos. Esu viena, bet į savo vienatvę nesigilinu, einu į draugus. Iš žmonių patyriau labai daug gero — nebijau niekur eiti, nebijau važiuoti — nepažįstami žmonės padeda pereiti gatvę, išlipti iš traukinio, išėsti į troleibusą...

Vėl skambutis. Atėjo draugė vestis Bėjos į vardines. Tenka atsisveikinti. Na, nieko, susitiksime vakare, kaip visuomet, kada be dešimties minučių devynios visi Lietuvos vaikai įsijungia radiją. Jie klausosi pasakėlės prieš miegą. O pasakėlei pasibaigus, pasigirsta švelnus moteriškas balsas, kuris labai nakčiai mažieliams padainuoja:

Mik, mažulėli, užmik,
arba kitą kokią lopšinę,
liaudies dainelę. Ir nėra Lietuvoje nė vieno žmogaus, kuris nepažintų šio balso, kuris neatspėtų, kad čia dainuoja respublikos nusipelnusi artistė Beatricė Grincevičiūtė.

Rita Baltušytė

Vilnius, 1969 m. gruodis

Belgijos Heivelso miesto valdžia pareikalavo iš dresiruotų blakių cirko savininko Depoto pajamų mokesčio. Depotas pareiškė valdžios atstovui, kad, jei jo šis nepaliks jo ramybėje, cirko savininkas paleis savo auklėtines į laisvę. Miesto gyventojai, tai sužinoję, energingai stojo ginti Depoto, ir valdžia nusileido.

Viešnagė San Francisco

Praėjusią vasarą aš ir sesutė Amelija buvom pasiruošę skristi į Chicago, o iš ten traukiniu per didžiulius Rocky kalnus į San Francisco, California. Tačiau dasiekus Salt Lake City, Utah, iš ten (Amelijai sunegalavus) turėjome skristi namo. Tad dabar žiemos švenčių ir atostogų proga mudvi nusprendėm skristi tiesiai į San Francisco. Ir vėl ko tik nesutrukdė mūsų planus sniegas ir šalčiai užpuolę New Yorką kaip tik kalėdų išvakarėse. Na, bet vis tiek, diena pavėlavusios išskridom iš užšalusio New Yorko.

Širdyje šventė

Atskridom į San Francisco. Diena saulėta, skaisči, viskas žaliuoja ir daug kru-mokšliu žvdi. Smagu ir tai, kad tik išlipus iš orlaivio, sutinkame brangius bičiulius, Juozą ir Kaverą Karosus. Marie Baltulionytė, Valė Sutkiene. Visi taip artimi, taip malonūs — tikra šventė širdyje palieka.

Draugai Karosai pasiryžę nors dalytį apeliopkęs mums arodyti. Ant rytojaus, mes penki, (Valė liekasi namie savo reikalams) Juozo automašina važiuojame. Dairiomės ir gerimės gražia aplinka. Sustojame navaikščioti garsiuju „Redwoods“ girioje. Mudvi pirmą sykį matome tuos virš šimtmečius medžius po 300 ir daugiau pėdų aukščio. Priename ir verčiame galvas į danų, kad įžiūrėti viršūnes. Po to glostome jų didžius liemenis. Mums taip smagu — gražu!

Mūsų draugės nesiskundžia, bet matome, kad jos apvokkės verčia link ausų — šaltoka, o mudvi einame atsegtais švarkais visai smagiai. Mat, pas juos 60 laipsnių skaitoma šalta, o mums iš sniegoto 14 laipsnių New Yorko čia kaip tik vėra.

Kiti vaizdai

Važiuojame į pajūri. Sustoję einame pavaikščioti. Pilna visokių žuvų ir jų par-davėjų. Vaikšto jauni ir paaugvenusieji — apranga ir išžiūros įvairiausios, tik žiūrėk ir domėkis.

Važiuojame toliau. Norime pamatyti išgarsėjusį Carmel miestą, kuris nuo seniai apgyventas įvairių polinkiu artistais. Čia paū-rys tikrai gražus. Amelija nori bent rankas pavilginti Pacifiko vandenynė.

Kitą dieną Valė sudarė planus, pietauti d. Norkienės sūnaus Arturo restorane. Įdomu buvo susipažinti su d. Norkiene, kuri pasisakė esanti 86 metų, bet niekaip to neįspėtų nei jos išžiūroj, nei apsiėjime. Susidarė gražus būrys, nes mudvi pirmiau minėtų šešių prisidėjo seserys Josephine ir Tilda, Williamsai ir Norkienė. Apžiūrėjome gražiai ir patogiai įrengtą Arturo „Caravan Motor Lodge“ pačiame centre miesto.

Mudvi vienos

Palikome vietos draugus ir mudvi per dvi dienas leidomės pėsčios ir važiuotos, skersai išlįgai visą miestą į, gruntas kietas, o svarbiausia — viršuje stovi archeologų ir istorikų rūpes-tinai saugomo senojo miesto senoviški pastatai.

KRISLA

(Tąsa iš 1-mo pusl.)

Povilą Dargį. Jis turįs būti nuverstas nuo sosto, nors čia ir kažin kas. Taip pat turi laukan eiti ir Mikužiūtė, ir net dr. Biežys.

Sukilėliai siūlo naujais urėdais savo žmones. Pirminko vietai statomas Jonas Daugėla, buvęs Vilniaus Pieno Centro direktorius ir labai apsu-krus biznieriūs. Kaip tik tokio žmogaus ir reikia nauju SLA vadu. O sekretoriaus vietai geriausias būtų taip pat pabėgėlis ekonomas kanadietis Petras Januška. Į daktarus kvotėjus siūlomas dr. Vytautas Avižonis, garsus sūnus garsaus aušrininko profesoriaus Avižonio.

Leidinys plačiai kalbama apie finansinius netikslumus ir negalavimus. Dabartinė taryba kaltinama nesiskaitymu su jokiais demokratijos principais.

Gal ir gerai būtų, kad vienas kitas tų amžinųjų viršinių būtų pašalintas nuo SLA vairo, bet mums neatrodo, kad siūlomieji vyrai būtų geresni, sąžiniškesni ir demokratiškesni už senuosius.

Virginijos valstijos Alexandrijos miesto federaliniame teisme prasidėjo byla prieš aštuonis veikėjus. Jų tarpe yra senatoriaus Harzmona Mrs. Hart ir du vyskupai — Right Rev. Crowther iš San Francisco ir Right Rev. Daniel Corgan iš Rochesterio.

Kuo jie nusidėjo? Ogi tuo, kad pernai lapkričio 13 dieną jie ir šimtas kitas kitų susirinko į Pentagoną ir bandė atlaikyti mišias. Baisiai nepatiko Nixono valdžiai ir militarizmo galvoms. O nepatiko todėl, kad jos buvo pavadintos mišiomis „už taiką.“

Nevalia nė melstis už taiką! Tur būti nubausti, ir, veikiausia bus nubausti.

Mums atrodo, kad tie žmonės tik giliausios pagarbos ir nuosirdžiausio pasveikinimo verti. Jiems didžiausia šlovė!

Viešnia iš Kauno

Šiomis dienomis vieši pas Ievą Mizarienę Kauno pagalbines mokyklos-Internato Nr. 1 mokytoja Danutė Šumskienė. Ji sutiko pabūti mūsų apylinkėje iki trečdienio, kad galėtų dalyvauti New Yorko Lietuvių Moterų klubo susirinkime, kuris įvyks Laisvės salėje 6 val. vakare. Žinoma, viešnia mums papasakos daug ką naujo iš Lietuvos.

Šumskienė atvyko į Kanadą pradžioje lapkričio ap-lankyti savo mamytę. Pabuvojus čia New York'e ket-lėtą dienų vyks atgal į Kanadą, o iš ten už mėnesio-kito į namus.

Šumskienės vyras yra Kauno Specialios mokyklos-internato direktorius Juozas Šumskis. Danutė sako, kad jai malonu pasisvečiuoti, pamatyti naujus vaizdus, susitikti su lietuviais, gyvenančiais už jūrų-marių, bet rūpi namai.

Šumskai susideda iš keturių — jie augina dukrą Dalią ir sūnų Liną, kurie lanko mokyklas Kaune. Beje, sūnus Linas dainuoja Kauno profsąjungos berniukų chore.

Ieva

Havajų salose naudojamasi tranzistorius, kurio garsas atbaido uodus. Idėja sukurti tokį aparatą kilo stebint šikšnosparnius. Pasirodė, kad uodus atbaido jų skleidžiami ultragarsiniai signalai.

Iš LLD 185 kuopos susirinkimo

Sausio 13 d. „Laisvės“ salėje įvyko LLD 185 kp. susirinkimas. Buvo vidutiniai skaitlingas ir konstruktyvus. Komiteto pranešimai, raportai buvo trumpi ir aiškūs. Taipgi pranešimas iš Salomėjos Narkeliunaitės rodytų filmų buvo malonus. Filmų rodymas gražiai pavyko ir kultūriniais reikalams liko virš pusę šimto dolerių.

Laiškas nuo American Association prieš fašizmą, rasizmą ir antisemitizmą skaitytas, kviečiantis į konvenciją. Po apkalbėjimo nutarta pasiųsti 3 delegatus. Išrinkti: Ilse Bimba, George Bernotas, ir Jonas Grybas. Taipgi iš kuopos išdoto \$10.

Plačiai kalbėta, kad LLD 185 kp. surengtų Lenino 100-tametinį atžymėjimą. Nutarta gimtadienį surengti labai iškilmingai. Nutarta kvieisti Aido chorą ir jo solistus, taipgi J. Grybą su tarybiniu filmu. Parengimas Lenino atminimui turės įvykti gegužės 3 d.

Siems 1970 metams LLD 185 kp. valdyba: Org. V. Venckūnas, užrašų sekr. J. Grybas, fin. sekr. Ona Kazlauskienė, išdininkas W. Baltrušaitis.

Juozas Zajankauskas, pasikaitė sveikinimą, prisijustą J. Patašiaus iš Australijos. J. Patašius yra buvęs LLD 185 kp. nariu. Jis sveikina visus LLD 185 kp. narius ir linki visiems geros sveikatos ir gražių sėkmių darbininkų veikloje. LLD 185 kp. to paties linki ir drg J. Patašui, ir laukiam sugrįžtant pas savus.

Beje, šiame susirinkime fin. sekretoriaus pareigas ėjo F. Jakštys, nes O. Kazlauskienė negalavo su šalčiu.

Po susirinkimo, W. Baltrušaitis su vynu, V. Venckūnienės su tortu, V. Venckūnas su kava visus gražiai pavaišino.

J. G.

Jauniausias studentas

Jauniausiam TSRS studentui Sašai Dvarakui trylikai metų. Jis gimė Makiejkoje (Ukraina). 1968 metais berniukas baigė vidurinę mokyklą ir įstojo į Kijevo universiteto matematikos ir mechanikos teorijos fakultetą. Egzaminus Saša išlaikė labai geriais pažymiais.

Egzaminatorius jis nusitebino puikia atmintimi ir potraukiu į tiksluosius mokslus.

Didžiojoje Britanijoje pagal įstatymus, veikiančius nuo 1780 metų, pasibūčiavimas viešojoje vietoje yra nusikaltimas, jeigu jis pastebimas sekmadienį ir jeigu bučiuojasi asmenys, kurių neriša giminytės ryšiai.

Vienoje Rio de Žaneiro kirpykloje kabo iškaba: „Gerbiamus klientus prašome skutimosi metu nediskutuoti su personalu politinėmis temomis. Už sužeidimus kirpykla neatsako.“

New Yorkas. — Kapinių duobkasiai piketavo St. Patricko katedrą, kaip priešiš-ju kuseitukusią duobkasiais laimėti streiką.

Parengimų Kalendorius

Kovo 8 d.

Niuorko Lietuvių Moterų klubas rengia MOTERS DIENOS minėjimą, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Kovo 22 diena

LDS 13 kuopos kultūrinė pppietė Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. Pradžia 2 val. popiet.

Balandžio 19 d.

Sekmadienis, LDS 1 kuopos ruošia banketą, „Laisvės“ salėje. Prasome kitų organizacijų nieko nerengti tą dieną.

Gegužės 3 dieną

LLD 185 kp. minėjimas Lenino šimtmetinės sukakties „Laisvės“ salėje, Ozone Park, N. Y. Pradžia 2 val. popiet. Dainuos Aido choras, bus filmas iš Lietuvos.

Moterų Klubo narėms

Trečdienį, sausio 21 d., 6 val. vakare įvyks Niuorko Lietuvių Moterų klubo susirinkimas, „Laisvės“ salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Šiame susirinkime išgirsime valdybos metinius raportus už praėjusius metus. Taipgi, turėsime pasitarti MOTERS DIENOS minėjimo reikalu.

Po susirinkimo mus pavaišins O. Adomaitienė ir M. Stukienė.

Pirmininkė

(4—5)

MIRĖ

Sausio 15 d. mirė Vytautas Bacevičius, 64 metų amžiaus, pasižymėjęs pianistas, kompozitorius. Buvo pašarvotas Šalinskienės šermeninėje, palaidotas antradienį, sausio 20 d., Cypress Hills kapinėse.

Plačiau apie Bacevičių parąšys mūsų korespondentė Elena Feiferienė.

Sausio 16 d. mirė Vloclavas Alksnins, 67 metų amžiaus. Buvo pašarvotas Šalinskienės šermeninėje, palaidotas pirmadienį, sausio 19, Cypress Hills kapinėse.

V. Alksnins buvo Smetonos viešpatavimo laikais kardininkas. Karo pabaigoje pasitraukė užsienin, atvyko Amerikon, gyveno New York'e.

Jis buvo VLIKo narys ir atkaklus Tarybų Lietuvos priešas. Bet, sakoma, vėlesniais laikais buvo pradėjęs kalbėti už bendradarbiavimą su Lietuva. Už tą pasikeitimą jis gavęs aštrų VLIKo daugumos pasmerkimą ir persergėjimą, kad jeigu nesugrįš į senąsias pociijas, bus išmestas laukan.

Amerikos atradimo metu joje gyveno apie 13.5 milijono žmonių.

IESKOMI

Ieškau Jono Martyno ir Juozo Dudos. Išvyko į Ameriką apie 1908 m. Kilę iš Rašės kaimo, Utenos valsčiaus. Ieško sesuo. Rašykite: Ursulė Dudaite, Utena, Čiurlionio g., Nr. 6. Lithuania, USSR.

(4—5)